MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖZPONTI KÖNYVTÁRA
Budapest IX., Dimitrov tér 8.

Köszöntjük tanárainkat

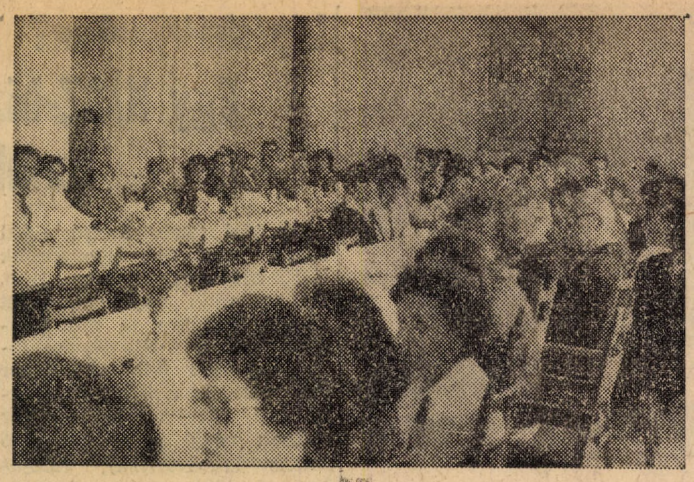

Az ünnepeltek

Az egyetem oktatóit és dolgozóit köszöntötték június 5-én a tanácsteremben a pedagógusnap alkalmából. Bánffy György színművész szavalata után Dobrovits Iván rektorhelyettes mondott rövid pohárköszöntőt. Ezután Ádám László, a KISZ-bizottság titkára, a diákok nevében fejezte ki köszönetét az oktatóknak. Végezetül Csizmadia Ernő rektor kitüntetéseket adott át.

Kiváló Munkáért kitüntetésben részesültek a következők: Kiss Imre, Forgó Ferenc, Mandel Miklós, Baricz Rezső, Sőrés János, Kővári György, Skodnik László, Török György, Lőrincz Alajosné, Bereczki Gáborné, Szép Antalné, Kolozsi Mária, Banka Tibor, Zeleszkó István és Bajnógel József.

Miniszteri Dicséretben részesült: Szlávikné dr. Hajba Éva, Vajda Lajos, Kulifai József, Illés Józsefné, Banka Pálné és Csanádi Ferenc.

Apáczai Csere János díjat kapott: Berend T. Iván. Több mint negyvenen kaptak jutalmat a TDK-val kapcsolatos munkáért, közülük különösen kiemelte a rektor Liener Péter tevékenységét, valamint Varsányi Istvánné, Laukó Erzsébet és Matheisz Erzsébet munkáját. A SZOT által adományozott Szakszervezeti Munkáért kitüntetés ezüst fokozatát kapta Berkes Sándorné.

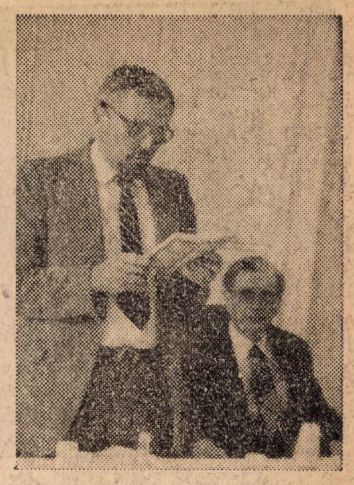

Fotó: Korpics Mirkó

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ
A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIII. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM ÁRA: 1,40 FT 1981. JÚNIUS 11.

Búcsúzunk

Lapunk e számával búcsúzunk olvasóinktól a nyári szünet idejére. Találkozunk az első őszi számunk alkalmával szeptember 3-án. Addig is mindenkinek jó időt és kellemes nyaralást kíván

a Közgazdász szerkesztősége

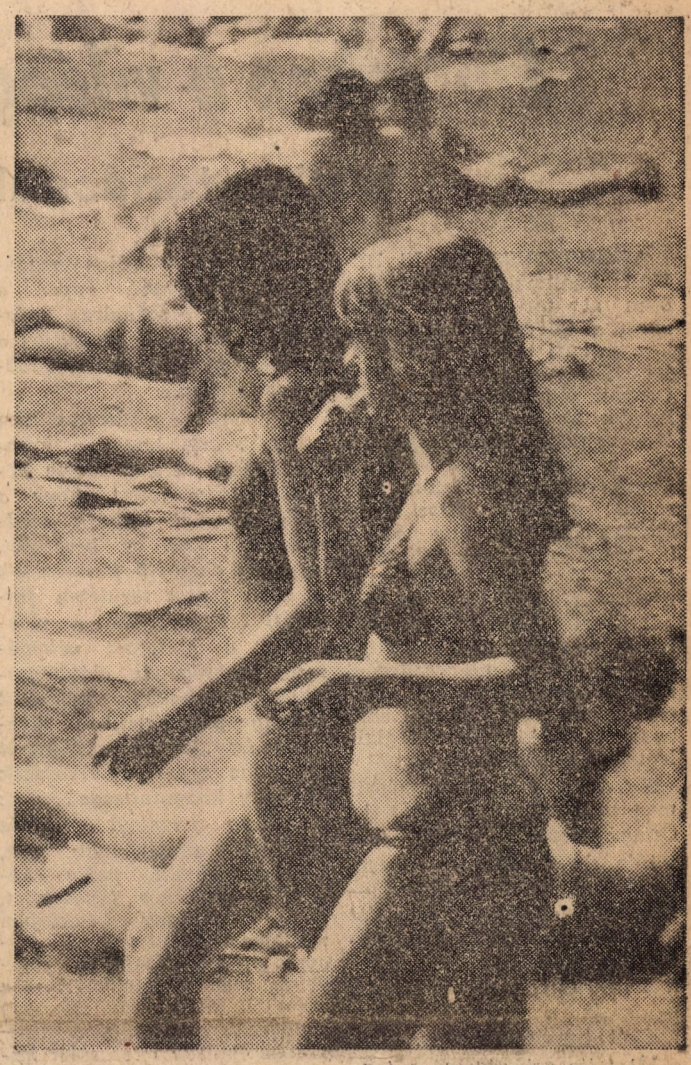

Csecsebecse Fotó: Korpics Mirkó

A X. KISZ-kongresszus egyetemi és főiskolai szekciójának tanácskozásáról

A Budapesti Műszaki Egyetem tanácsterme adott otthont a X. KISZ-kongresszus egyetemi és főiskolai szekciója tanácskozásának május 30-án. A vitát Nagy Sándor, a KISZ KB titkára vezette.

Elsőként Váradi János, a Budapesti Műszaki Egyetem KISZ-titkára kapott szót. Négy témában mondta el azokat a javaslatokat, amelyekkel választói megbízták. Az egyetemeken lezajlott küldöttgyűléseken és

a tavaszi két tanácskozáson is megfogalmazódott,

hogy a hallgatók részt kívánnak venni a felsőoktatás reformjának kidolgozásában. A döntésekben való érdemi részvételre meg kell teremteni a feltételeket. Olyan egyetemi képzésre van szükség, amely felkészít a szakmai és az értelmiségi feladatokra, miközben önálló munkára késztet. Olyan felsőoktatási rendszer kell, amely nem termel fölösleges diplomásokat, s ezzel növeli az értelmiségi szakmák anyagi és erkölcsi megbecsülését. Radikális reformra van szükség a nyelvoktatásban és a szakmai gyakorlatok terén. Megállapította, hogy a minisztérium irányításában sok a bürokratikus elem, ehelyett a minisztérium olyan politikát folytasson, ami az egyetemeken jól követhető, átlátható és ellenőrizhető.

A szociális kérdésekről szólva azt javasolta, hogy a szociális támogatást és a kollégiumi elhelyezést válasszák szét. A szociális kategóriákat a valóságot követő határokkal, a tényleges anyagi háttér alapján állapítsák meg. Határozottan kérte, hogy a következő tíz évben létesüljön annyi kollégiumi férőhely, hogy minden rászoruló vidéki és budapesti hallgatónak jusson hely, s erre használják fel az üres munkásszállásokat és középiskolai kollégiumokat is. Támogatta a Műszaki Egyetem KISZ-titkára az egyetemek közös tavaszi határozatának azt a pontját, amely a hallgatói jogállás kedvező változását kívánja. Kritikával illette az Expresst, amiért az, főleg árai miatt, nem képes a fiatalok utazását szolgálni.

A pályakezdés gondjairól is szólt Váradi János. A jelenlegi helyzeten úgy szükséges változtatni, hogy

a vállalatoknak ne érje meg a diplomásokat képzettségüket ki nem használó munkákra alkalmazni, és a diplomásoknak se érje meg elhagyni szakmájukat. Alapvető fontosságú, hogy a fiatal diplomások saját erejükből, saját szakmájukban végzett munkájukból önálló otthont legyenek képesek teremteni. Szükséges az albérlők háza rendszer kiterjesztése, és nem indokolt a fiatal értelmiségiek hátrányos megkülönböztetése a lakáshoz jutásnál.

Negyedik témaként a KISZ problémáit érintette a BME küldötte. Szükséges figyelembe venni a rétegsajátosságokat és ennek megfelelően határozottan támogatta az egyetemek irányítására létrehozandó Universitas kerületi jogú KISZ-bizottság megalakítását, valamint a nyilvánosság biztosítása érdekében az egyetemisták és a főiskolások rétegbeszélt. Az ösztöndíj ma már inkább csak tiszteletdíj — mondotta. A hallgatók csaknem teljesen kiszolgáltatottak a vizsgarendszernek. A KISZ-érdekképviselet lehetőségeit kutatva a megoldást az

az ösztöndíjakról és a vizsgarendszerről

oktatói véleményezés létjogosultságának kiharcolásában látta.

„Hozzászólásom alapját az az élénk, felelősségteljes poli-

(Folytatás a 4. oldalon)

lapjának létrehozására vonatkozó javaslatot. Reméljük, hogy a kongresszus hozzájárul az elmúlt hónapok vitáinak rendeződéséhez és az egyetemi KISZ-bizottságok nyugodtabb, világosabb irányú munkát tudnak majd végezni — fejezte be nagy elismerést arató hozzászólását Váradi János.

A következő felszólaló Szabó György, a Szovjetunióban tanuló ösztöndíjasok KISZ-küldötte volt. Sok tanulmányi gondjuk között azt is elmondta, hogy nehezen tudnak lépést tartani az itthoni eseményekkel. A Szovjetunióban tanuló 1600 KISZ-tag mozgalmi munkájában az itthoniakhoz hasonló gondokról tett említést.

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatója, Freész Károly, hozzászólásában többek között

Fiatal közgazdászok klubja

Egyetemünk azon hallgatói, akik a legutóbbi TDK-konferenciára dolgozatot adtak be, május közepe táján névre szóló meghívót kaptak a Hazafias Népfront országos titkárságától, május 27-én délután 3 órára, a Fiatal Közgazdászok Klubjának első tanácskozására.

Mint házigazdánk — dr. Márton János, az országos elnökség gazdaságpolitikai munkabizottságának elnöke — bevezetőjében elmondta,

a klub megalakulását őszre tervezik, s alapelvként mindössze annyit szögezett le, hogy azoknak a közgazdászhallgatóknak szeretnének fórumot létrehozni, „akik a szakmájukban akarnak valakik lenni". Ez azt jelenti, hogy elsősorban azok részvételére számítanak, akik észrevételeikkel, szempontjaikkal, „friss gondolatokkal" aktívan akarnak hozzájárulni a népfrontmozgalom álláspontjának kialakításához gazdaságpolitikai kérdésekben.

A Népfront vállalja a felmerült vélemények beépítését koncepciójába, illetve „lakkozatlan, hímezetlen" továbbításukat a megfelelő szintre —, valamint azt, hogy tájékoztatnak bennünket munkájukról, elősegítik, hogy megbízható információkhoz juthassunk, bizonyos gazdasági folyamatokról, illetve a felső szintű döntések előkészítéséről. A fentiekből is kitűnik, hogy — bár a klub összejövetelei nyilvánosak lesznek —

nem cél, hogy tömeges legyen a részvétel, és szükség van egy aktív és viszonylag állandó magra, akik a klub törzsét jelentenék. Most a vizsgaidőszak miatt a meghívottaknak

(Folytatás az 5. oldalon)

Ki a hibás: a példa vagy a diák?

A vizsgaidőszakban általában feszült a légkör, a Matematika és Számítástudományi Intézet folyosóján. De idén, volt egy olyan kritikus nap, amikor az eredményhirdetés során, a sok elégtelen következtében a szokottnál is nagyobb volt az érintettek között a riadalom. Ilyen nap volt május 27-e, amikor a valószínűségszámítás-vizsgán, 80 százalékos volt a bukás, számítástechnikából pedig a vizsgázók 52 százaléka bukott meg.

KISZ-bizottsági ülésen is szóba került ez a feltűnően magas bukási arány, és felvetették, hogy ki kell vizsgálni a körülményeket. A Közgazdász vállalta, hogy ezúttal alaposan csak a számítástechnikai vizsga problémájával foglalkozik, nemcsak azért, mert ez a bukási arány kirívó, de mert a tárggyal kapcsolatban olyan általános a diákság viszolygása, hogy az csak a gyenge felkészüléssel nem indokolható.

Kétszer 90 perc sem elegendő a ketteshez

A számítástechnikából vizsgázókkal folytatott beszélgetésből kiderult, hogy 27-én, a példasorban az első feladatot találták erejüket felülmúlónak.

— *Foglalkozott-e az állami vezetés ezzel a problémával, és ha igen, jogos-e a hallgatók kifogása?* — fordultunk a dékánhelyetteshez a kérdéssel.

— A vizsgasorban szereplő példa tananyag Az előadáson tudomásom szerint szó volt róla, a tankönyvben is szerepel és a szemináriumokon is foglalkozni kellett vele.

— *Mégis, mivel magyarázza, hogy volt olyan tanulócsoport, amely egyöntetűen megbukott?*

— Szemben a valószínűségszámítással, amelynek minden gyakorlatvezetője főállású egyetemi oktatónk, sajnos a számítástechnikánál ezt nem tudjuk biztosítani. Kénytelenek vagyunk félállású oktatókra is szemináriumot bízni, akik között lehetnek, akik a jó szaktudásuk mellett a pedagógiai gyakorlat hiánya miatt, nem tudnak a gyengébb hallgatóknak elegendő segítséget adni. Ez a körülmény is kétségtelenül kihatással van a számítástechnikai munka eredményességére.

— Tarlós Béla adjunktus, a tárgy előadója szerint is az 52 százalékos bukás a nappali hallgatóknál magas arány.

— Ami a 27-i vizsgasort illeti, ott az első példa teljesen szokványos volt. Ez a téma a jegyzet 12. fejezetében szerepel, önálló előadás tárgya, és a szemináriumvezetőknek is feladatát képezi ennek gyakoroltatása. A példatár a jegyzet struktúrájára épül fel, tehát a hallgató ott is találkozhat ilyen példákkal. Május 5-én az előadáson csak ezzel foglalkoztunk. Még példamegoldásra is sor került. A május 7—8-i gyakorlatokon a félévzárás utolsó előtti hetében kellett az anyagot feldolgozni.

Körülbelül öt éve ebben a rendszerben oktatunk és a vizsgán mindig is volt ebből a témakörből példa. Minden vizsga előtt tartunk konzultációt, ahol szintén szerepelt ez a témakör. Tehát véleményem szerint ez a vizsga semmivel sem volt nehezebb, mint más alkalmakkor.

— *Milyen volt az ezt megelőző számítástechnikai vizsgák eredménye?*

— Sokkal jobb.

— *Ott is szerepelt ilyen típusú példa?*

— Nem! Minden vizsgán más típusú példát kell adni.

— *Úgy tűnik, mintha mégis volna összefüggés a kritikus bukási arány és a diákok egy része által megoldhatatlanak tűnő példa között. Noha ön ezt cáfolja, mégis, mi-*

(Folytatás a 2. oldalon)

Az 1981/82. tanév időbeosztása

A tanévkezdéssel kapcsolatos időpontok:

Tanévnyitó ünnepély
szeptember 12-én

Bevezető tájékoztató
a nappali tagozat I. évfolyama számára szeptember 3—4.

Beiratkozás
nappali tagozaton: I. évfolyam szeptember 4—5; II. évfolyam szeptember 11.; III—IV—V. évfolyam szeptember 14—16; esti-levelező tagozaton az I. évfolyam szeptember 12.; II—V. évfolyam szeptember 14—16.

Szorgalmi időszak:
nappali tagozaton I. évfolyam szeptember 5.—december 19-ig; II—IV. évfolyam szeptember 14.—december 19-ig; V. évfolyam szeptember 14.—december 12-ig; esti-levelező tagozaton szeptember 14.—december 19-ig.

Vizsgaidőszakok:
A félévi kollokviumok és szigorlatok: nappali tagozat I—IV. évfolyamán, esti-levelező tagozat I—V. évfolyamán 1981. december 21.—1982. január 16.

Beszámolók:
meghatározott időpontban, szóban vagy írásban történő külön beszámoltatás esetén: a vizsgaidőszak első hetében.

Idegen nyelvű vizsgák:
írásbeli: december 10—12.; szóbeli vizsgák: záróvizsga szigorlat, a vizsgaidőszakon belül.

A félév elfogadása:
aláírás, gyakorlati jegy, beszámolás, a szorgalmi időszak összegzett eredménye alapján: a tantárgyak utolsó foglalkozásán.

A vizsgaidőszakkal kapcsolatos egyéb időpontok:
Engedélyezett (halasztott) vizsgák letételének határideje (előző tanévi) szeptember 7—12.

Vizsgára való jelentkezés:
(a vizsgaidőpontok kiírása: november 9.) november 23.—december 5-ig.

Vizsgakérvények benyújtásának határideje:
(halasztott, ismételt vizsgákra) 1982. január 25.
Engedélyezett (halasztott) vizsgák letételének határideje (első félév): 1982. február 1—6.

Ünnepélyek és tanulmányi szünetek:
november 7-i ünnepély: november 5-én.

Félév közbeni tanítási szünnapok:
nappali, esti, levelező tagozaton a munkaszüneti napok és november 6—9.

Őszi mezőgazdasági munka:
az I. évfolyam részére szeptember 1—11-ig, a II. évfolyam részére szeptember 14—19-ig, a III. évfolyam részére szeptember 21—26-ig: az V. évfolyam nem vesz részt a mezőgazdasági munkában.

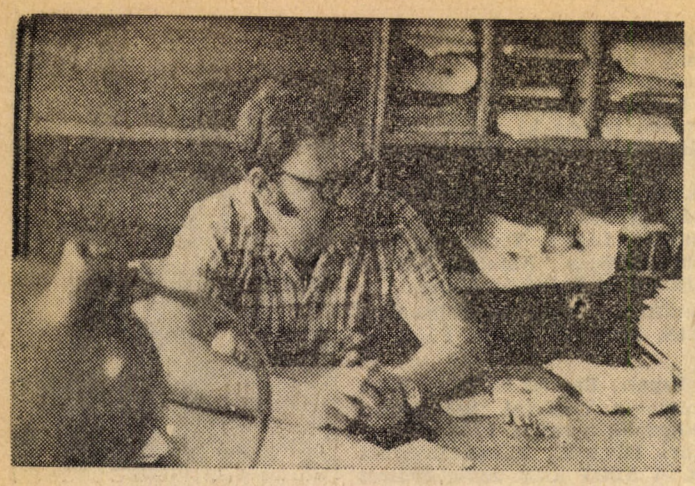

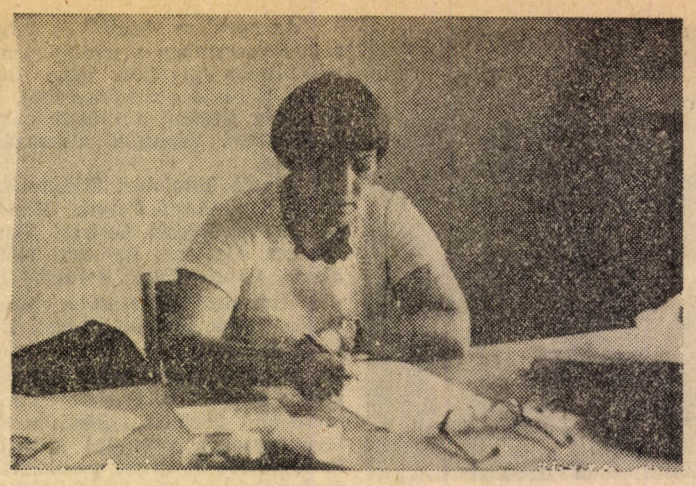

P. g.-vizsga — ahogy a diák látja

Fotó: Korpics Mirkó

Előtérben a világgazdasági tanszék

Utolsó tanácsülés az ált. karon

AUGUSZTUSINAK IS BEILLŐ kánikulában kerek hat órán át tartó tanácsülésen zárta a félévet az általános kar. A kari tanács napirendjei között a világgazdasági tanszék munkájának az értékelése; a tervgazdasági szak tantervének a továbbfejlesztése; a karon folyó nevelő munka rövid áttekintése szerepelt; valamint doktori, szakszemináriumi és más egyéb kérdések eldöntése illetőleg jóváhagyása. A nonstop tanácskozás idejének felét (tehát közel három órát) egyetlen napirendi pont megvitatásának — *a világgazdasági tanszék értékelésének — szentelte,* ami indokolttá teszi, hogy itt is kiemelten foglalkozzunk e kérdéssel.

Széles körű felmérés előzte meg már magát a vitát is. *Öttagú munkabizottság* (vezetője dr. Szamarasz Oresztesz) készített részletes — *közel 13 oldalas — jelentést a tanszék munkájáról,* amelylyel párhuzamosan megkapta a kari tanács a tanszéknek — saját munkájáról összeállított beszámolóját is.

Mi tette szükségessé a tanszék munkájának részletes értékelését, és a jelentés illetve annak megvitatása milyen további célokat szolgál? Mint Szamarasz Oresztesz elmondta, a kérdés jelen esetben az volt: „miként vélekedik egy — lényegében kívülállókból álló — bizottság a tanszék munkájáról", *a cél pedig, hogy ez a vélemény, amely nyilván számtalan további (pl. hallgatói) vélemény összegzése, egyrészt képet adjon magáról a tanszékről, éppen a „kívülállók" számára, másrészt támpontul szolgáljon a tanszék munkájának továbbfejlesztéséhez.*

A jelentés a bevezetőben hangsúlyozza, hogy „a munkabizottság arra a fontos következtetésre jutott, hogy *a világgazdasági tanszék eredményesen tölti be hivatását, megfelel alapvető funkcióinak és több fontos területen fejlődést ért el". Ezt a véleményt a hallgatói vélemények többsége is alátámasztotta. Ugyanakkor felmerült néhány problematikus mozzanat is: „komoly problémát jelent az egyes foglalkozások alacsony látogatottsága...; az alaptárgy jelenlegi formája általános tantárgynak sok, szaktantárgynak pedig kevés...; általános tapasztalat, hogy a hallgatók évközben nemigen tanulják a tárgyat...; jelentősek az átfedések más tárgyakkal...; a hallgatók hiányolják azt, hogy a tanszék oktatói nem vonják be kellően őket saját kutató munkájukba...". A jelentés hiányosságként említi meg, hogy a tanszéki hallgatói képviselet szervezett formában nem működik...*

Kiragadott gondolatai ezek a jelentésnek, amely rövid javaslattal zárul: „Változtatni kell az alaptárgy tananyagának szerkezetén és tartalmán... (A tanszék) törekedjék intenzívebb kapcsolat teremtésére (a hallgatókkal), felhasználva az oktatáson kívüli adottságokat is" stb.

A jelentés kapcsán egyesek kifogásolták annak általános voltát. *Szentes Tamás* például *rámutatott: jó lenne tudni, hogy konkrétan milyen „jelentős átfedéseket" említenek; hogy mely előadások látogatottsága alacsony (az összesé?) és így tovább. (Nyilas József tanszékvezető, [betegség miatt] levélben eljuttatott válaszában alapjában egyetértett a bizottság főbb megállapításaival, viszont ő is figyelmeztetett ilyen egyoldalúságokra.)*

Mindez figyelmeztet, nehogy túlbecsüljék a jelentés súlyát, és csak a korlátaihoz mérten válhasson a későbbiekben hivatkozási ponttá —, jegyezte meg Szentes Tamás.

A vita során az átfedések, és a tananyag struktúrájának kérdésére sokan visszatértek, aminek kapcsán *Gyenge Zoltán* (aki a tanszéki jelentést képviselte) elmondta: a tananyagon belüli *átfedéseket* — amennyiben vannak ilyenek *— a jövőben igyekeznek kiküszöbölni, egyébként pedig elhatározott szándéka a tanszéknek a tananyag struktúrájának az átdolgozása.*

A dékán, összefoglalójában aláhúzta a javaslatok fontosságát, utalt a felmérés hasznosságára, és a jövőre nézve részben egyetértett a — tanszékek munkájára vonatkozó — tematikusabb vizsgálatok iránti igényekkel.

A KARI TANÁCS ÜLÉSÉNEK további menetében ugyancsak hosszabb vitát eredményezett *a tervgazdasági szak tantervének továbbfejlesztésére tett javaslat (előterjesztői Stark Antal és Szép Jenő, intézetvezetők voltak, a javaslatot véleményező munkabizottságot Riesz Miklós képviselte.)* A javaslat *célul tűzte ki,* hogy a *„szak oktatása az egységes szemléletű alapképzés mellett két alternatív főirányra, gazdaságirányítási és módszertani (gazdaságmatematikai) főirányra váljon szét, továbbá, hogy erősödjön a hallgatók vállalatgazdálkodási készsége."* Mindezekhez — számos hozzászólás mellett — az egyik legfontosabb kiegészítést az a figyelmeztetés jelentette, amelyet a véleményező munkabizottság írásban is, szóban is hangsúlyozott, nevezetesen: „az átfogó egyetemi reform előtt nem lenne célszerű a tervgazdasági képzés rendszerének radikális megváltoztatására, továbbfejlesztésére vonatkozó határozatot elfogadni". *A kari tanács végül is elfogadta a javaslatot, annál is inkább, mert — Stark elvtárs szavaival élve — ez nem tekinthető radikális változásnak. Összefoglalójában a dékán elvtársnő is hangsúlyozta, hogy a „helyzet megérett a változásra", hozzátéve, hogy ennek — lehetőségekhez képest — már az operatív tantervben fokozatosan érvényesülnie kell.*

A továbbiakban a tanács — néhány kiegészítéssel — elfogadta Halmai Erzsébet dékánhelyettes írásbeli értékelését az általános karon folyó nevelő munka helyzetéről, majd szakszemináriumi és doktori kérdésekben döntött.

f. gy.

Lépéshátrányban?

Egy KISZ-bizottsági ülés tanulságai

Az idei tanév utolsó előtti ülését tartotta egyetemünk KISZ-bizottsága június 1-én. Három főbb napirendi pont került terítékre (a munkabizottságokban folyó munka állása, az őszi felkészítő tábor tisztázása, és a NOSZF kitüntetések jóváhagyása — ez utóbbit végül is a következő ülésre halasztották), valójában a több mint négyórás ülés csaknem teljes idejét az első napirendi pontra fordították, s az őszi tábor kérdésére már inkább csak informatív alapon került sor.

Az aránytalanság sok szempontból magáért beszél. Felhívja a figyelmet a munkabizottságokban folyó tevékenység sokrétűségére, a tényre, hogy a küldöttgyűlésen életre keltett bizottságok korántsem szalmalángok, nem egy-két ember magánügyei, hanem valós kérdésekkel érdemben foglalkozó testületek, amelyek valós igényeket tükröznek. Vezetőik elmondták, hogy — egy kivétellel — mindegyik csoportban nyolc-tíz ember végez rendszeres operatív munkát, emellett átlagosan további 30—40 emberel vannak információs kapcsolatban. Ez legalább 50 olyan közügyekben rendszeresen résztvevő aktív embert jelent, akik a többi választott testületek, KISZ-bizottság, szakvezetőségek stb. mellett (egyetemi szinten mintegy azokhoz hozzáadódna) „léteznek". A tavalyi küldöttgyűlés határozata és megannyi hozzászólása mégcsak vágyakozva beszélt egy ilyen — akkor „aktíva gárdának" nevezett — társaságról, amely lám, egyik napról a másikra „lett", s látszólag minden előzmény nélkül egyszer csak dolgozni kezdett. Mintegy igazolva azok konok rögeszméjét, akik szerint az egyetemi közöny csak látszólagos, értelmes célokért, konkrét ügyekért igenis létezik tenniakaró erő. Az említett aránytalanság arra is utal, hogy a munkabizottságok konkrét előkészítő, felmérő, javaslattevő, stb. munkák sorát vállalták fel a KISZ-bizottság tagjaitól, ami egészséges folyamatnak tűnik. Az addigi KISZ-bizottságok azért nem voltak igazán hatékonyak, mert jószerével mindenben próbáltak lenni: előkészítők, döntést hozók, végrehajtók, lebonyolítók, ellenőrzők —, mindent csináltak, tehát semmit sem. Ugyanekkor mindenki tisztában volt a közhelyszerű igazsággal, hogy a KISZ-bizottság dolga elsősorban az elvi irányítás, döntés, állásfoglalás, útmutatás, stb. lene, választott politikai vezetőtestületről (nem pedig apparátusról) lévén szó. E régen szorgalmazott közhely kezd most normális napi valósággá válni, például a munkabizottságok munkájával. Jól mutatja ezt a mostani ülés is, ahol három sokszorosított munkabizottsági jelentés került a KISZ-bizottság asztalára, eddigi munkájukról, azok nyomán konkrét ügyekről, konkrét javaslatokról. Ha úgy tetszik, átadták döntéshozatali alapanyagként a KISZ-bizottságnak.

Ha valami e felállásban egyáltalán kifogásolható, akkor minden bizonnyal az a lassúság, ahogyan mostani szerepkörébe a KISZ-bizottság mint testület beletanul. Elviekben irányítani, politikai szempontokat is figyelembe véve mérlegelni, elvetni, vagy támogatni — ehhez kétségtelenül egyaránt szükséges vezetői rutin, felkészültség, és persze komoly felelősségtudat. Mindez nyilván nem jön összse máról holnapra, jól lehet, a választottság ténye már bizonyos „előéletre" utal. Mégis egyfajta intő jelnek vélem a bizottság jövőbeni munkájára nézve azt a passzivitást, amellyel — összességében — a négyórás „vitát" kísérték, s amellyel a munkabizottságok többhetes munkájára lényegében (nem) reagáltak. És itt most szándékos az idézőjel, hiszen a vitában a tizenegytagú testületből igazán aktívan csupán négyen (Ádám László, B. Kiss Tamás, Csanádi Péter és Szilvásy György) vettek részt, viszont olyanok is akadtak, akinek a „testületi szereplése" kimerült abban, hogy a vita végén —, ősi rutin szerint — megszavazták az elnöki összefoglalót, anélkül, hogy megismerhettük volna a véleményüket. Ez ma még — tekintve, hogy alig kéthónapos megbízatásról van szó — vélhető testületi gyermekbetegségnek: egyszerűen tanulják a mesterségüket. De ha a KISZ-bizottság meg akarja őrizni tényleges vezető szerepét az egyetemi ifjúság előtt —, különösen hogy most végre kialakulni látszik a hőn óhajtott „aktíva gárda", egy tevékeny munkapartner, amely joggal várhat megfontolt és alapos irányítást — akkor lényegesen aktívabban és céltudatosabban kell a jövőben eleget tennie feladatának.

Fóris György

Ki a hibás: a példa vagy a diák?

(Folytatás az 1. oldalról.)

vel magyarázza a május 27-i vizsga nagy sikertelenségét?

— Egy lehetséges magyarázat, az hogy egyes gyakorlatvezetők nem végezték el a feladatukat. Nem utolsó lehetséges magyarázat, a hallgatók vizsgaidőpont-rögzítési pszichózisában rejlik. A korábbi évek tapasztalatai alapján az első két vizsgára általában a jó hallgatók jönnek el, azok, akik félév közben úgy érzik, sikeresen elsajátították az anyagot, és különösebb „rákészülés" nem szükséges a vizsgára. A kvantitatív tárgyaktól félő hallgatók általában a második-harmadik hétre teszik a vizsgát, hogy még beférjen a vizsgaidőszakba egy-egy uv. is. Ez persze csak egy hipotézis. Ha a magas bukási százalék magyarázataként ez utóbbit fogadjuk el, akkor erre a kritikus napra többségében olyan nyolcvanegy néhány hallgató jött el vizsgázni, akiknek problematikus a számítástechnika és akkor ez azt jelenti, hogy ez az 50 százalékos bukás nem véletlen.

— *Csépai János adjunktus miben látja a rossz eredmény magyarázatát?*

— Intézeten belül általában 11 tagú állandó gárda van, akiket 2-3 külső óraadó egészít ki. Úgy adódott, hogy ebben a tanévben két főállású oktatónk szülési szabadságon van. Az ő helyükre ideiglenesen gyakorlatvezetőket kellett biztosítani, részben intézeten kívüli számítástechnikai szakembert, akinek talán nincs kellő oktatási tapasztalata, részben az intézet oktatói közül, akik eddig más tárgyat tanítottak. Volt olyan oktató, aki félév közben szívességből vett át egy csoportot. Úgy látszik, nem tudta pontosan, hogy a nevezetes típusú példa kellő gyakorlása is feladat.

Komoly probléma oktatásunkban a géphiány. Leegyszerűsítve mondhatnám azt is, bicikli nélkül nem lehet megtanulni kerékpározni. De az egyetemi tanács döntése alapján a számítógép beszerzésének ügye elkezdődött, és ha a hallgató gépközelbe kerül, hatékonyabb lesz az oktatás. Mindenesetre a jelenlegi technikai és pénzügyi feltételek mellett igyekeztünk biztosítani a hallgatók számára a közel rendszeres futtatási lehetőségeket.

Én ebben a félévben új csoportot kaptam és hamar meggyőződhettem róla, hogy a hallgatók nem tanulnak. Az első három gyakorlaton íratott röpdolgozatból kiderült, hogy az előadás anyagából, a gyakorlatra nem készültek fel kellően. Persze a teljes passzivitásban eltöltött, heti kétszer, 90 perc nem elégséges a kettesre. A vizsga aktív tudást követel, és nem vagyok meggyőződve arról, hogy a 450 vagy a mostani 80 hallgató mindegyike erre készült fel. A saját csoportom hallgatói, akiket — úgy érzem — mégiscsak sikerült valamenynyire munkára fognom, elfogadható eredményt produkáltak.

Én buktam meg, nem a hallgató

A számítástechnika vizsgaproblámájára reagált a tárgy egy félállású oktatója, Bottka Gábor is, aki a KTI-ben dolgozik és számítástechnikai gyakorlatot vezet a 7. és 17. csoportnak, és van egy estis csoportja is. Negyven nappalis hallgatón keresztül ismeri a számítástechnika oktatásának egy szeletét.

— *Mi a véleménye a május 27-i bukási arányról?*

— Nagyon furcsa helyzetben vagyok, hiszen megtiszteltetés számomra, hogy a tanszéken külső óraadóként dolgozhatok. Viszont önkritikusan el kell ismernem, hogy ha a hallgatók 50-60 százaléka megbukik, akkor én buktam meg, mert rosszul készítettem fel őket, és nem szabad, hogy a hallgatók önbizalma csorbuljon miatta.

— *Milyen következtetést von le ebből a helyzetből?*

— Az a következtetésem adódik, és ezt a félév során szerzett tápasztalatok is igazolják, hogy a rendelkezésre álló oktatási idő, a heti másfél óra nem elegendő ahhoz, hogy olyan mélységig elsajátítsák az oktatott programnyelvet, hogy ennek alapján a vizsgán rendelkezésre álló mintegy 100 perc alatt mindenféle segédeszköz nélkül megoldjanak feladatokat. Végeztünk olyan kísérletet hallgatókkal, hogy megpróbáltunk egy feladatot úgy végigcsinálni, hogy a hallgatók oldják meg. Ez körülbelül három órát igényelt a rendelkezésre álló 90 perc helyett. Úgy lehetett biztosítani azt, hogy kellően felkészüljenek a vizsgára, hogy külön konzultációs lehetőséget biztosítottam, ez azonban sem a hallgatók időbeosztása, sem az én leterheltségem miatt nem lehetett olyan rendszeres, mint amilyet indokoltnak tartottam volna.

— *Ön elég régen programoz. Mi a tapasztalata a programkészítésről?*

— Az ember programírás közben elég sok hibát követ el. Egyes szakértők azt mondják, hogy a programfejlesztés döntő hányada nem a program megírása, hanem a program belövése, vagyis az elkövetett hibák kijavítása. Tudniillik a számítógépes programkészítés úgy tűnik, abban is különbözik minden más emberi tevékenységtől, hogy nem lehet selejtet előállítani. 100 százalékosan hibátlan termék az, ami képes arra, hogy fusson. Mivel az ember nem alkalmas arra, hogy 100 százalékos teljesítményt nyújtson elsőre, ezért a programbelövés az a munkafázis, amikor a hibák kijavítása után előáll a remélhetően hibátlan software.

— *Na de gép nélkül is jól kell elkészítenie a diáknak a vizsgán a feladatot.*

— Nehezen értem, hogy miért nem követelik meg a kódhoz a blokkdiagram elkészítését, hiszen ezt az első félévben azért tanítják, hogy a probléma grafikus lerajzolása alapján a kódolás már csak manuális, technikai tevékenység legyen. Saját hallgatóimnak mindig azt tanácsoltam, hogy csináljanak egy blokksémát, és annak alapján kódoljanak, ehelyett azonnal nekilátnak a program készítésének. A vizsgán rendelkezésre álló idő ugyanis nem elegendő ahhoz, hogy a hallgató elkészítse a blokkdiagramot is, aminek alapján a kódot elkészíteni már csak gyerekjáték.

— *Van-e különbség bonyolultság tekintetében a gyakorlaton, vagy a vizsgán feladott példák között?*

— Úgy érzem, hogy azok a feladatok, amelyeket a rendelkezésre álló időben a gyakorlatokon meg tudunk oldani, sokkal egyszerűbbek; mint azok a feladatok, amelyeket vizsgán kell megoldani. Elismerem, hogy olyan bonyolultságú feladatot hallgató az én gyakorlatomon soha nem oldott meg, mint amilyennel zárthelyin, vagy vizsgán szembe kerül. Nem tudom, hogy tudnék ezen hamarjában segíteni. Bár a csoportommal közöltem, hogy konzultáció céljából korlátlanul rendelkezésükre állok, a központilag biztosított konzultáción túlmenően is, amelyen sajnos a hallgatók nem vesznek részt elegen, ez azonban nem kielégítő megoldás.

— *Bizonyára ön is hallotta diákjaitól, hogy a május 27-i vizsgasor első példája milyen nehéz volt.*

— A 27-i vizsgán megbukott hallgatóimtól külön elnézést kérek, mert a vizsgán olyan példa volt a fő feladat, amelynek a megoldásához az utolsó előtti előadáson, illetve gyakorlaton áttekintett ismeretek készségszintű tudása volt szükséges. A gyakorlaton én oldottam meg olyan példát, ami ezeket az ismereteket bemutatta, a mágneslemezes filekezelés tudnivalóit. Azt mondhatnám, hogy ez valóban része volt a tananyagnak, de a hallgatók sok egyéb zárthelyije, meg a vizsgára készülések miatt én erre nem fordítottam olyan gondot, mint ami ahhoz kellett volna, hogy

Egy „betli"-széria nyomában

Elsősök p. g.-vizsgáján

Folyosói hír: elsősök p. g.-vizsgáján ugyanannál a tanárnál egymás után két alkalommal is nyolc diák közül heten kaptak elégtelent. Egyesek tudni vélik, hogy a kötelező irodalom miatt.

★

Fél kilenckor már nyüzsögnek néhányan a 304-es terem előtt. Három lány — mindenre elszántan — elfoglalta már a helyét a padokban. Mielőtt Bara Zoltán tanársegéd megérkezik, még válthatok velük egy-két szót. Mondanivalójuk lényege: tudják, hogy nem sok jóra számíthatnak, s roppant balszerencse, hogy nem más tanárnál vizsgáznak, mert ott eleve jobb eséllyel indulhatnának. Persze azt is tudják, hogy a kötelező irodalomnak igen jelentős szerepet tulajdonít Bara Zoltán, de hát csak előző nap értesültek a vizsgáztató személyéről. (Egyébként eredetileg nem Bara vizsgáztatott volna.)

Tizenegy diák neve szerepel a vizsgalapon. Az első négy megkapja a feladatát azzal a kéréssel, hogy a hozzátartozó kötelező irodalmat se felejtsék el.

Amíg a hallgatók gondolkodnak és telnek a papírlapok, Bara Zoli elmondja, hogy az idén — az új tankönyv miatt is — nagy hangsúlyt fektet a tanszék a kötelező irodalomra már év közben a szemináriumokon is, bár talán nem minden tanár követeli ezt meg. „A vizsgán már annak is örülök, ha valaki nagyjából vissza tudja adni az így szerzett ismereteket, de sajnos sokan összetévesztik a kötelező jeűzőt az ajánlottal."

Ibolya nyitja meg a sort. A profitrátáról körülbelül egy percre futja az erejéből, s néhány kérdést követően három-négy perc után könnyen feladja a számára kilátástalannak tetsző küzdelmet. Helyből uv-val jött, nem lesz könnyű dolga.

Edit a válságciklusokról beszél. Nem tűnik túlságosan magabiztosnak, de azért fél órán keresztül kitart. Gondjai támadnak a konjuktúra-barométerrel kapcsolatban, de mivel találkozott ezzel a kötelező irodalmak során. Bara Zoli mást kérdez tőle. Az sem nagyon megy, így már a második felelő hagyja el „vereséggel" a termet.

Igazolódni és folytatódni látszik a hallgatói „betli"-széria. Elképzelhető, a folyosói (pánik) hangulat...

Erzsinek a termelési ár jutott osztályrészül. Tételébe a kötelező irodalmat már magától belefoglalja, bár tudásában itt-ott hézagok fedezhetők fel. Ügyesen és logikusan gondolkodik, aminek az eredménye a húsz perc után megszülető hármas osztályzat. Erik is ugyanennyi ideig felel az inflációról, s ugyanazt a jegyet kapja; magabiztos, jó vizsgázó típus, ha valamit nem tud, nem esik kétségbe.

A vizsgalap tanúsága szerint újabb diáknak kellene már bejönnie. Erre azonban semmi jel nem mutat. Ahogy Erik elkezdi a feleletét, kisétálok a folyósóra. Két lány álldogál az ajtó előtt. Jöttömre odébbhúzódnak. Kérdem tőlük, hogy nem ide várnak-e, amire egy zavart „nem" a válasz.

Béla a tőke lényegéről, a kapitalizmus alapvető ellentmondásáról „hivatott" beszélni. Lassan, kimérten mondja a tételét, de nagyjából „ülnek" a megállapításai. Arra viszont már nem vállalkozik, hogy belemélyedjen az értéktöbblet keletkezésébe az értéktörvény érvényesülése mellett. Aztán pedig a munkaerő értékéről beszélve a fennálló ellentmondást egy kötelező irodalom ismeretében, tudásával oldja fel. Látszik rajta, hogy tanult, bár kissé zavartan vizsgázik. S miután kiderül, hogy tekintete, állapota pillanatnyi családi problémákat takar, Bara Zoli megadja neki a kettest.

Lajos a monopóliumokba gabalyodik bele. Gyakran emlegeti ügyesen egy kötelező irodalom címét és szerzőjét, de a lényegéből nem sokat mond. Nem kerüli el a sorsát. A nap záróakkordjaként pedig Erzsi a makroprofitból mikro kettest profitál.

Négy lány „futamodott meg", vagyis nem jött el (be) vizsgázni. Nevük mellé a vizsgalapra bekerült a „nem jelent meg" értékelés.

Mindent egybevetve, úgy érzem, reális, jogos jegyek születtek. Akik most „elbuktak", nem is annyira a kötelező irodalom nem tudása miatt váltanak majd uv-lapot, hanem azért, mert az alapfogalmak magabiztos „birtoklásának" is híján voltak. S mindenféle rémhírt eloszlatva még annyit hadd írjak le, hogy a kötelező irodalmat a vizsgáztató természetesen nem úgy kérte számon, hogy mondjuk mit ír Marx A tőke első kötet, első fejezetének akárhányadik lapján, hanem az anyaghoz szervesen illeszkedve. Sőt, még azt sem nézte rossz szemmel, ha valaki gondolkodva, logikusan „kitalált, levezetett valamit, anélkül, hogy látszott volna rajta az elmélyedés bizonyos irodalmak alapos tanulmányozásában. S nyilvánvaló, hogyha valakit év közben a szeminárium vezetője rászoktatott a kötelező olvasmányok feldolgozására, lényegesen könnyebben tudja venni a vizsgaakadályt.

B. L.

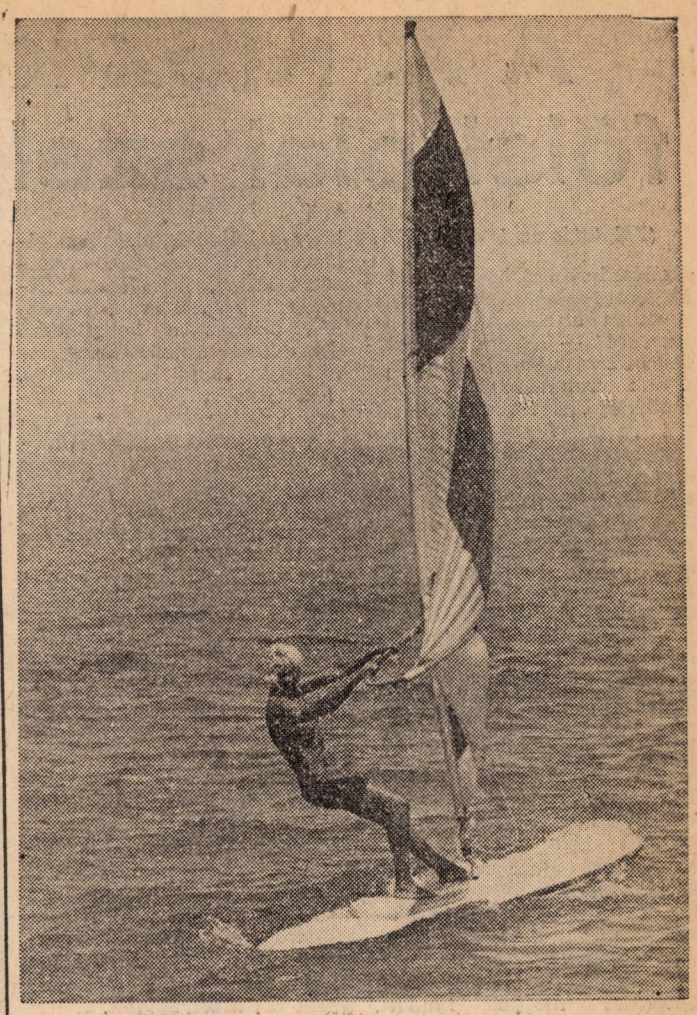

„Nekem tenger a Balaton"

...és még bambi is kapható

Lennék már én is ott Fotók: Korpics Mirkó

A számítógép nem presztízs

Az egyetemi hallgatók örömmel tudhatták meg, hogy egyetemünk új számítástechnikai koncepciót és hardvare alapelveket fogadott el. Természetesen szívesen szólunk hozzá, de a gyors reagálás érdekében egyelőre nem térünk ki mindenre.

Az egyetemisták többsége három féléven keresztül részesül számítástechnikai oktatásban. Azok a hallgatók, akik a 80-as évtizedben járnak egyetemünkre, még fiatal emberek lesznek az ezredfordulón is. Nem kell példaként említeni a legfejlettebb országokat, hogy bizonyítható legyen: a jövő közgazdászának, illetve a társadalom minden tagjának minden nap találkoznia kell a számítógéppel.

Ehhez viszont nem elegendő az amit egyetemünkön elsajátítunk. A baj főleg abban látszik, hogy a megtanult anyag a levegőben lóg és a gyakorlati oktatás nem kapcsolódik hozzá. A számítástechnikához szükséges alaplépések — blokkdiagram, fortran — elsajátítása még nem elegendő ahhoz, hogy az emberek megismerjék ennek felhasználási módját.

Közelebb kellene kerülni a géphez, több progamkészítési, — futtatási lehetőséget kellene kapni, az oktatás egy részének a gép kezelésével, ember és gép együttműködésével, kellene foglalkoznia. Ez a jelenlegi helyzetben lehetetlen.

A nyilvánvaló anyagi korlátok mellett meg kellene találni azt az optimális megoldást, hogy az egyetemi tanszékek, a könyvtár olyan gépeket kapjon, amit fel lehet használni az oktatásban. A számítástechnikát alkalmazni kellene legalább a lineáris algebra és statisztikai feladatok megoldására. A tanszékeknek javasolniuk kellene a megfelelő szaktantárgyak, mai követelményeknek megfelelő, műveléséhez szükséges számítástechnikai eszközök, módszerek felhasználásának konkrét lehetőségeit. Ennek megfelelően ki kéne dolgozniuk a számítástechnikának a tananyagba való szerves beépítésének tervét.

Valószínűleg ha a hallgatók közelebb kerülnének a géphez, tehát használhatnák, akkor azok is szívesebben tanulnák, akik ma még száraz, megtanulandó és nem egy fontos tantárgynak tartják.

A számítógép nem presztízs vagy öncél. Egyetemünk célja, hogy jó szakemberek kerüljenek ki, és ehhez a jövőben olyan emberekre van szükség, akik ismerik a számítógépet és használni is tudják. Ha a lehetőségek megvannak, akkor az oktatási igények is növekedhetnek.

Csak úgy nagyjából értem a szöveget

Átnézve a vizsgasor írásos anyagát, Csákány Antal ezzel a kérdéssel kezdte:

— Cobolban kellett megoldani ezt a feladatot?

— *Nem, fortranban...*

— Ezt fortranban?! Szóval ehhez kellett írni egy fortranprogramot, amit utána valaki kijavított és ennek alapján osztályozott. Micsoda munka, nem irigylem azt az oktatót, akinek ilyen programokat kell javítani. Csak úgy nagyjából értem a szöveget, de nem csodálom, ha a diákok ezt a feladatot sikeresen oldják meg. Ugyanakkor meg szeretném jegyezni, hogy a két lefuttatott házi feladat megoldásához kötelező előírás volt, hogy a hallgatók mágneslemezt nem használhatnak. Ezért mágneslemez-kezelési tapasztalatot nem is szerezhettek.

Bizonyára érthető, hogy lelkiismereti konfliktus számomra, hogy olyan hallgatóim, akiknek számítástechnikai ismeretekkel felvértezett közgazdászként kell kikerülniük az egyetemről, esetleg hosszú időre ellenszenvet éreznek a számítástechnikai ismeretek iránt egy ilyen élmény alapján. De megkockáztatom azt a gondolatot is, hogy ha a felvételi rendszerünk hibája nem nagyobb 15—20 százaléknál, akkor az 50 százalékot meghaladó bukási arány ezzel ellentmondásban van, tehát a munkámat olyan rossz hatásfokkal végeztem, hogy a 20 százalék fölötti bukásokért nyilván én vagyok a felelős.

★

A kérdés az volt, ki a hibás, a példa vagy a diák? S lám, a Bottka Gáborral folytatott beszélgetés során, úgy tűnik, hogy egy harmadikról van szó. A beszélgetések során a nézetkülönbségek arra az elhatározásra vezettek, hogy más, egyetemen kívüli számítástechnikai szakemberek véleményét is megkérdezzük az ügyben.

A TTK atomfizikai tanszékének adjunktusát kerestem fel, aki közismerten behatóan foglalkozik a számítástechnika-oktatás módszertani kérdéseivel. Arra kértem, mondjon véleményt az ominózus példasorról, a feladatokról.

Átnézte a példát, majd megjegyezte:

— Akiknek számítástechnikából ilyen a vizsgájuk, azokat sem irigylem. Ezek között a feladatok között vannak olyanok, amelyek vizsgafeladatok lehetnek. De, hogy úgy vizsgázzon valaki számítástechnikából, hogy ír egy programot, amit utána egy szerencsétlen tanársegéd, adjunktus, vagy bárki javít, és hogy azon múljon a jegye, mennyire éber és mennyire érti meg a diák gondolatmenetét, ez szörnyű. Hiszen egy programot tulajdonképpen csak egy számítógép „eszik meg", és nagyon ritka az, amikor egy nem számítógép a programról egyértelműen tud valamit mondani. Az ilyen írásos vizsgáknak én nagyon nem lennék híve számítástechnikából. A megoldás, hogy elsősorban gépidőről kell gondoskodni és akkor mindjárt sokkal egyszerűbb a helyzet, mert ez így nagyon nehéz lehet.

— *Ön hány perc alatt oldaná meg a feladatsort?*

— Az első főfeladatot nem értem még világosan. A többit összesen 20 perc alatt, feltéve, ha a feladatok jók, és nem veszem el valamelyik rossz részletben. Az első főfeladatot nem egészen értem, és nem tudom, mit kellene vele kezdeni ahhoz, hogy jó legyen. Tehát nem érzem a feladat méretét. Amíg ezt én lebontom, és csinálok belőle egy programot, az lehet, hogy hosszú időt vesz igénybe, az előzőekhez képest, lehet, hogy másfél órát. Sajnálom azokat az embereket, akik így tanulnak számítástechnikát, és nem csodálom, ha a Közgáz egyetemet elhagyó embereknek van bizonyos idegenkedés a számítástechnikával szemben.

A KFKI számító központjának főosztályvezetőjétől is véleményt kértünk:

— Első látásra tényleg egy kicsit túl nehéz a példasor egy-másfél órás vizsgadolgozat megoldására. Hozzá kell tennem természetesen, hogy nem ismerem az anyagnak a tematikáját, amit az elvitatott vizsgakérdéssorozat vissza akar kérdezni. De ha figyelembe vesszük, hogy ezt a fortran tárgyat a hallgatók gépgyakorlat nélkül tanulják, akkor el kell azt fogadni, hogy a praktikus gyakorlatlanságból eredő bizonytalanság, tévelygés elrabolhatja a hallgatónak az idejét és a vizsgán emiatt könnyen kifuthat az időből.

Oda kell adni egy gyakorlott programozónak

A magam részéről egy tesztet javasolnék annak elbírálására, hogy a példasor időben és bonyolultságban megfelelő-e vagy sem. Oda kell adni egy gyakorlott fortranprogramozónak, aki nem ismeri a példákat, hogy nézze meg, stopperórával, mennyi idő alatt tudja megoldani. Már többször tanítottam fortrant is, meg más programozási nyelveket is, különböző kezdő és nem kezdő tanfolyamokon. Az a személyes tapasztalatom — figyelembe véve a hallgató alacsony gyakorlatfokát, azt, hogy ő az anyaggal most ismerkedik, amelyet a programozó már rutinból tud, figyelembe véve a vizsgán fellépő stresszhatásokat, izgalmi állapotokat, és nem utolsósorban azt is tekintetbe véve, hogy a feladat megértése egy bizonyos időveszteséggel jár —, ezt egy 4-es faktornak el lehet fogadni. De ha egy kicsit szigorúbbak vagyunk, akkor 3-as faktornak. Összefoglalva, ha a fortranprogramozó ezt a példasort legfeljebb 30 perc alatt meg tudja helyesen válaszolni, akkor ezt nyugodtan ki lehet adni azzal a követelménnyel, hogy a vizsgázók 90 perc alatt oldják meg. Én általában ehhez szoktam magam tartani, amikor ilyen vizsgafeladatokat adtam ki. Szubjektíve úgy érzem, hogy én ezt az öt példát nem tudnám 30 perc alatt megoldani. Vagy az elsőre kell szánnom a 30 percet, vagy a többire.

És még egy apró megjegyzést tennék: jól érzékelem, hogy közgazdasági egyetemről lévén szó, ügyviteli feldolgozás jellegű feladatot kell a vizsgázóktól számonkérni. Ennek ellenére az igazság, hogy a fortran az ilyen feladatokra nem ideálisan alkalmas programozási nyelv, mert azt elsősorban a műszaki és tudományos számítások céljaira dolgozták ki. Persze lehet szó az alkalmazásáról, azonban ez egy kicsit idegen alkalmazás, ami abban nyilvánul meg, hogy olyan dolgokat, amelyek például cobolban kézenfekvően és viszonylag egyszerűbben oldhatók meg, ilyeneknek a megoldására a fortran nehézkesebb. Ha a példasor első feladatát cobolban kellene megírni, akkor valószínűleg sokkal könnyebb lenne, mint fortranban.

Én, ha egy féléves fortran kurzus után fortran vizsgát tartanék, akkor az első példa helyett, inkább valami olyan feladatot tűznék ki, ami a fortranhoz kézenfekvőbben illeszkedik. Például valamilyen lineáris programozási vagy termelés programozási vagy szállítási feladatot. Mert a gazdasági számítások közül ez az a feladatosztály, ami fortranban kényelmesen és viszonylag jól kezelhető. A többi példával kapcsolatban nincsen gondom. Ezek tényleg a fortran nyelvismeretét kontrolálják. Az első feladatnak szerintem az időigényessége mellett az a baja, hogy fortranban nem kellemesen programozható.

Remélem, a nyilatkozatommal nem bántottam meg senkinek az érzékenységét, hiszen ez az én egyéni véleményem.

★

Nem ennek az újságcikknek a feladata, hogy a téma kapcsán a megfelelő következtetést levonja. Pusztán az volt a szándéka, hogy rávilágítson azokra a problémákra, amelyek az intézet oktatásában jelentkeznek, abban a reményben, hogy a soron következő tanévben az 50-80 százalékos bukási arány nem lesz normális állapot.

H. E.

A X. KISZ-kongresszus egyetemi és főiskolai szekciójának tanácskozásáról

(Folytatás az 1. oldalról)

tizálás, lendület képezi, ami a szegedi felsőoktatási intézményekben a küldöttgyűléseken lezajlott" — kezdte hozzászólását Odorics Ferenc, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola hallgatója. E viták témái közül itt az érdekképviselettel foglalkozott részletesebben. A kongresszusi levél alapján a szervezeti élet demokratizálására hívta fel a figyelmet. Az egyetemista korosztály részt kér a jövő iránti felelősségből. A politizálással járó konfliktusokról szólva a határozati javaslatból idézett Odorics Ferenc:

„A KISZ-nek is segítenie kell abban, hogy a világ dolgaiban, a társadalomban, a politikában való eligazodási kísérleteink konfliktusai ne okozzanak törést, ne váljanak az egész életet befolyásoló negatív élménnyé."

Támogatta, hogy a szervezeti szabályzat módosítása során kerüljön bele, hogy a KISZ az ifjúság körében hirdesse és képviselje a párt politikáját, vállaljon részt annak alakításában, és dolgozzon megvalósításáért.

Végezetül arról beszélt a Csongrád megyei küldött, hogy a küldöttgyűléseiken elhangzott véleményeket tükröződni látja a kongresszus határozati javaslatában, és ennek alapján a kongresszus egyetértését és bátorítását továbbítja majd választóihoz. Hasonlóan a BME küldöttéhez, ő is várakozást fogalmazott meg a határozatból adódó feladatok iránt, és saját maga, valamint választói készségét fejezte ki azok végrehajtására és következetes ellenőrzésére.

Dr. Tisza Miklós, a miskolci Nehézipari Egyetem adjunktusa az oktatás és a nevelés korszerűsítéséről, valamint a felsőoktatási intézmények érdekképviseleti kérdéseiről beszélt, Kiss Barnabás, a JATE titkára a KISZ-tagok értelmes politikai cselekvésének lehetőségéről szólt.

Őket Nahalka István, az ELTE KISZ-titkára követte a felszólalók sorában. Elmondta, hogy az egyetemeken, főiskolákon a mozgalmi munka változtatásra szorul. A hagyományos munkaformák, struktúrák felbomlása, a KISZ-en kívüli lehetőségek keresése jelzik ezt a folyamatot.

A tények elemzésre, cselekvésre késztetőek.

Hol erősebben, hol gyengébben, de úgy tűnik, hogy mindenhol valamennyire csökken a szervezettségünk. Átütő erőnk, mozgósítóképességünk is csökkent az utóbbi időben. Képviseleti területen nagyon sok a kudarc, és sokféle kritika éri a vezetés politikájának, munkájának nyilvánosságát, demokratizmusát, színvonalát.

Mozgalmunk az egyetemeken, főiskolákon nem reagált elég rugalmasan a problémákra, munkánk szemléletileg és formailag, módszereiben is elavult. A szemléleti gondok közül a legfontosabb, hogy nem érvényesült az ifjúsági szövetség valódi politikai szerepe, azaz a helyi politikai viszonyok alakításában való komoly részvétele. Könnyen azt hihetnénk, elég a vezetés színvonalát javítani és ettől majd megoldódnak a problémáink. Az élet, úgy tűnik, ezen már régen túlment. Problémáink csak akkor oldódhatnak meg, ha mindaz, ami történik, demokratikusan érlelődik ki, ha biztosítva van az érdemi részvétel lehetősége, ha a kezdeményezések, a vélemények valóban a nyilvánosság előtt megméretnek, érlelődnek. Garanciák, méghozzá szervezetbeli, intézményi garanciák is kellenek ahhoz, hogy a politikánk tartalma, befolyásunk, hatásunk megváltozzék. Ennek csírái megvannak szervezeteinkben.

Észre kell venni ezeket. Itt vannak példaként a széles demokratikus fórumok, amelyek, ha nem is rendelkeznek formális jogokkal, nyilvánosságuk nagyon komoly politikai erőt jelent. A tevékenységi csoportoknak is meg kell teremteni képviseletüket, propagandájukat, segíteni kell utánpótlásukat, eredményeik széles körű elismerését, és elterjesztését. Mindezek érdekében néhány konkrét változást is javasolt az ELTE KISZ-titkára. Ahol erre igény van, vissza kell állítani a bizottság-vb rendszert. A hallgatói képviseleti rendszer megváltoztatásához javasolta jogszabályi feltételek kidolgozását.

Felszólalása végén az EFIN tanácskozásainak dokumentumait ajánlotta a kongresszusi dokumentumokat szerkesztő bizottság figyelmébe és megerősítette a BME küldöttgyűlési javaslat minden pontját, hozzátéve, hogy az szinte szóról szóra megegyezik az ELTE küldöttgyűlésének javaslataival.

Nahalka Istvánt a bajai Tanítóképző hallgatója, a Kossuth Lajos Katonai Főiskola küldötte és a SOTE egy hallgatója követte. A szünet után Sándor Péter, egyetemünk tanársegéde kapott szót.

Hozzászólásának témája *a politikai munkához szükséges szervezeti mechanizmus.*

Különösen azt figyelembe véve, hogy az egyetemi, főiskolai hallgatók közötti politikai elképzeléseket és törekvéseket a hallgatók esetében egyetlen, és monopóliummal (kizárólagos hivatalos fellépési joggal) rendelkező ifjúsági szervezethez kell tudnunk kötni. Nagyon nagy hiba az, hogy engedjük elterjedni azt a jelenséget, hogy a szervezet tagjai egyetértenek a KISZ fő céljaival, tagok is akarnak maradni, csak éppen a konkrét szervezeti rendet és ügyrendet érzik idegennek, feleslegesnek, formálisnak. Kell lenni akkora erőnek és felelősségnek, hogy ezen változtassunk, a KISZ egésze nem lehet gátja, nem

A szekcióban felszólalt Sándor Péter

gátolhatja, hogy a szervezeti rend, amely tulajdonképpen eszköz, a hallgatók politikai munkájának egyfajta akadályozójává váljon. Ehhez valóban

szükséges megújítani az egységes Kommunista Ifjúsági Szövetség rétegmunkáját. Alapvetően a nagyobb önállóság, az autonómia irányában. Nagyon fontosnak tartotta azt a többször elhangzott javaslatot, hogy az egyetemi, főiskolai tanácsot a réteg kontrollálja választhatóságán keresztül, a réteg nyilvánosságán és a többször említett réteglapon keresztül.

De azt is nagyon fontosnak tartotta, hogy az egyetemi-főiskolai tanács közvetlenül részt vehessen — és valóban részt is vegyen — az összes állami, társadalmi és természetesen KISZ-döntéseknél, amelyek az egyetemi, főiskolai rétegre vonatkoznak. Második dolog az intézményen belüli kérdés. Megjegyezte, hogy az intézményen belül mikrorétegek is vannak, nem beszélhetünk egynemű egyetemi-főiskolai rétegről. Egyetértett azzal, hogy a szükséges mértékű egyetemi-főiskolai autonómia alapkérdés a belső önkormányzati munkához. Egyetértett azzal, hogy az irányítási rendszerrel kapcsolatban a KISZ-bizottság végrehajtó bizottság szisztémáról érdemes beszélni. Javasolta konkrétan azt is, hogy egyfajta hallgatói koordinációs fórum jöjjön létre egyetemen, főiskolán, ahol erre szükség van.

Ezután

az információs rendszerről és a politikai véleményképviseletről

fejtette ki véleményét. Ehhez a határozati javaslatból idézett: „A KISZ-szervezet, a KISZ-alapszervezet mindenekelőtt az intézmény belső életével, a hallgatók nagy tömegeit érintő kérdésekkel, a társadalmi-gazdasági problémákkal kapcsolatos politikai megnyilvánulások állásfoglalások, az ezek megoldása érdekében indított akciók, mozgalmak színtere legyen." Szeretné éppen ezért azt mondani, hogy nem elég az információs jelentés. Ez tulajdonképpen egy illegális módszer a tagság számára, felfelé pedig erő nélküli. Az információk akarati és politikai mozgások nélkül önmagukban nem növelik a politikai demokratizmust, csak némileg tudatosabb és megalapozottabb centralizált politikát tesznek lehetővé.

A lényeg az, hogy a testületek között fölfelé se csak információs kapcsolat legyen, hanem hatalmi akaratérvényesítő viszony.

A sokat emlegetett demokratikus centralizmus elengedhetetlen része ez, mert különben alul csak befogadói, passzív, egyfajta alattvalói mentalitások szerveződnek úgynevezett alapszervezetekké. Egy politikai szervezet számára, amely a kormányzó párt politikáját alakítani és végrehajtani akarja, ez megengedhetetlen.

A célok (tervek) és a szabályozórendszer (s így a szervezeti mechanizmus) kapcsolatáról az idő rövidsége miatt írásban adta be véleményét Sándor Péter.

Kiss Jenő, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem hallgatója és Lehoczky Pál a Szegedi Orvostudományi Egyetem KISZ-titkára a képviseleti munka témájához szólt hozzá. Őket követően Knopp András, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese szólalt fel. Az MSZMP nevében üdvözölte a szekcióülés résztvevőit és sikeres tanácskozást kívánt, majd felszólalásában többek között

az értelmiséggé válásról

és a pályázati rendszerről beszélt. Hangsúlyozta, hogy

az értelmiség képzése nem szűkíthető a szakemberképzésre, hanem annál jóval sokrétűbb. Esetenként például az is része kell, legyen az értelmiségi hivatástudatnak, hogy a pályakezdőnek ott kell állást vállalnia, ahol erre a társadalom igényei szerint szükség és lehetőség van. Az ösztöndíjemelésekkel kapcsolatban Knopp András állást foglalt amellett, hogy az elosztás elveinek kidolgozásánál vegyék figyelembe az intézményi sajátosságokat, valamint a KISZ-tagok és a hallgatóság véleményét.

Bajusz Ferenc, a Kossuth Lajos Tudományegyetem hallgatója a pályakezdő pedagógusok nehézségeit elemezte, az őt követő veszprémi egyetemi hallgató pedig többek között az egyetemi sportról beszélt. Vass Éva, a Pécsi Tudományegyetem hallgatója a főiskolai és az egyetemi képzés különbségeit taglalta, majd Tóth Éva, az ELTE hallgatója következett szólásra. Az idő rövidsége miatt beszámolójának csak egy részét mondta el, az elhelyezkedés demokratikus és nyílt ellenőrzésének szükségességéről szólt, hozzászólása további részét írásban nyújtotta be. Utolsóként dr. Vári Sándor, a SOTE KISZ-bizottság titkára kapott szót. A többi budapesti egyetem KISZ-titkárához hasonló felfogásban beszélt a KISZ megújításának feladatairól, az egyetemek és a főiskolák együttműködésének fontosságáról. Ehhez kapcsolódóan támogatta az egyetemközi közművelődési központ létrehozásának javaslatát.

Tizenkilenc hozzászólás, több mint négyórás tanácskozás után, a KISZ X. kongresszusának egyetemi és főiskolai szekciója befejezte tanácskozását. A kongresszuson a KISZ KB tagjai közé választotta Szilvásy Györgyöt; a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság tagja lett Bedő Anna. **M.G.**

KÉT HÓNAPPAL AZ EFIN UTÁN

(A javaslatok megvalósításáról)

TÖBB, MINT KÉT HÓNAP TELT EL azóta, hogy az ELTE-n, és a Közgazdaságtudományi Egyetemen a KISZ Budapesti Bizottsága *nyilvános politikai fórumokat rendezett a közművelődésről, az egyetemi demokratizmusról, a hallgatók közéleti tevékenységéről. Az eltelt időszak bizonyította e két tanácskozás szükségességét és pozitív politikai hatását.* A KISZ X. kongresszusára készülve az egyetemi, főiskolai küldöttgyűléseken is élénk viták bontakoztak ki azonos vagy hasonló kérdésekről, mint amelyek a tanácskozások összefoglalóiban megfogalmazódtak. *Sok helyen a küldöttgyűlési határozatok, a felsőbb KISZ és állami szervek felé megfogalmazott javaslatok hasonló felvetéseket tartalmaznak, elsősorban az oktatás-fejlesztés, a diákjóléti kérdések, az elhelyezkedés és a KISZ helyének, szerepének témakörében.*

A KISZ budapesti küldöttgyűlésén is megfogalmazódtak a fenti kérdések. A demokratizmus, a KISZ érdekvédelmi-érdekképviseleti tevékenysége, a pályakezdő értelmiségi fiatalok helyzetének problémái nagy súlyt kaptak a tanácskozáson. Az egyetemi, főiskolai réteget *három hozzászóló képviselte.* Közülük *Bulla Miklós, a BME volt KISZ-titkára* részletesen *foglalkozott az értelmiségképzés problémáival felsőoktatásunk mai rendszerében. Számos javaslatából* — újszerűsége miatt — *ki kell emelni a KISZ gazdálkodási rendszere egyszerűsítésére vonatkozó igényét. Horváth Attila* az *ELTE KISZ-bizottságának tagja,* akit megválasztottak a KISZ Budapesti Bizottsága tagjává is, *az elemző munka fontosságára hívta fel a figyelmet.* Emellett *részletesen foglalkozott* az EFIN második politikai tanácskozásán is felvetett *szociális érdekvédelmi kérdésekkel;* így az *ösztöndíjak emelésével* és ösztönzőbb *elosztási rendszerével,* a központi *kollégiumi nyilvántartással, a hallgatói jogállás részleges munkaviszonyként való kezeléséből fakadó juttatásokkal, kedvezményekkel.*

KONKRÉT JAVASLATOT TETT a budapesti egyetemi-főiskolai rétegtanács felállítására, melyet a küldöttgyűlés el is fogadott. Távlatilag *megfogalmazta az egyetemek és főiskolák közvetlen irányításának igényét, melyet a küldöttgyűlés továbbított a kongresszus felé.*

Horváth István, az Állatorvostudományi Egyetem küldötte néhány *az oktatással kapcsolatos kérdést; így az oktatók hallgatói véleményezésének problémáját vetette fel.* Az egyetemi-főiskolai réteget képviselő küldöttek közül *többen írásban adták be felszólalásukat, melyek több határozati javaslat módosítást is tartalmaztak.* Ezek *többségét a küldöttgyűlés elfogadta.*

A KISZ budapesti küldöttgyűlésének határozatai többek között *megfogalmazzák a differenciált rétegmunka végzésének szükségességét,* az üzemi, intézményi, kerületi bizottságok össztevékenységének biztosítását. Ezek alapján elvárja, hogy a KISZ-tagság érdekeire és érdeklődésére alapozva alakítsák ki saját programjukat.

A határozat 4. pontja foglalkozik az egyetemi, főiskolai KISZ-szervezetekkel. Ez a pont a következőket tartalmazza: „*A KISZ Budapesti Bizottsága vállaljon aktív szerepet az egyetemi-főiskolai KISZ-szervezetek munkájának megújításában.* Elsősorban *az értelmiségi hivatásra való felkészítést segítsük.* Ennek érdekében *javítsuk az érdekképviseleti munka hatékonyságát, valamint a fővárosi egyetemek és főiskolák KISZ-szervezeteinek együttműködését. Kezdeményezzük felsőoktatási közművelődési központ létrehozását, egyetemközi kollégiumi rendszer kialakítását, a kollégiumi gazdálkodás tartalékainak — munkásszállások, középiskolai diákotthonok szabad kapacitása — feltárását.*

Az egyetemi, főiskolai réteg szempontjából *érdemes szó szerint idézni a határozat 11. pontjából is:*

„Valamennyi *fővárosi KISZ-szervezet folyamatosan foglalkozzék a területén az ifjúsági szövetség szervezettségével és tömegbefolyásával.* Szorgalmazzuk, hogy *valamennyi alkalmas fiatal párttaggá ajánlásánál fordítsunk kiemelt figyelmet a munkásfiatalokra, az egyetemi, főiskolai hallgatókra, a 18—24 éves korosztályra.* A KISZ budapesti és kerületi bizottságai tevékenységében *erősödjön a tudományos és politikai elemzések szerepe.*

Az elemzések elkészítésébe vonjuk be a főváros megfelelő intézményeit és KISZ-szervezeteit.

Irányító munkánk döntő eleme a rétegek sajátosságainak megfelelő feladatmeghatározás és értékelés legyen, legfőbb eszközei a folyamatos kapcsolattartás és felsőbb szervek által végzett tevékenységről való folyamatos tájékoztatás.

A KISZ Budapesti Bizottsága munkáját szélesebb körű nyilvánosság mellett, egyre bővülő társadalmasítással végezze. Hozzon létre rétegtanácsokat, növelje a funkcionális munkabizottságok lehetőségeit, szerepét. Állásfoglalásai mélyebb megalapozásához *alakítson ki, fejlessze tovább az említett ifjúsági rétegek kifejezésére alkalmas fórumokat, tapasztalatcserék rendszerét."*

A KISZ Budapesti Bizottsága vállalta az EFIN politikai tanácskozásai összefoglalóiban megfogalmazottak képviseletét is az állami és más szervek felé.

Néhány kérdésben már történtek lépések, illetve konkrét feladatokká fogalmazhatók az összefoglalóban megjelölt kérések. A továbbiakban ezért *nagy vonalakban áttekintjük az összefoglalókat ebből a szempontból is:*

A KÖZMŰVELŐDÉSI TANÁCSKOZÁS első témakörében (értelmiségi funkciók, értelmiségképzés) *a legfontosabb konkrét lépés a Politikai Bizottság felsőoktatás továbbfejlesztéséről szóló határozatának megismertetése és ennek alapján az intézményi teendőkbe való bekapcsolódás lehetőségeinek meghatározása.* E feladatokat *a nyári intézményi felkészítő táborokban, a budapesti érdekvédelmi-érdekképviseleti táborban és a KISZ KB egyetemi-főiskolai táborában lehet elvégezni, illetve meghatározni.* Az őszi intézményi ifjúsági *parlamenteken és egyéb állami fórumokon pedig meg lehet beszélni a folyamatba való bekapcsolódás konkrét formáit, mechanizmusát.*

(Szükségesnek látjuk, hogy 1982-ben a tapasztalatok összegzését tartalmazó jelentés készüljön budapesti vagy országos szinten, melyet az illetékes állami (felső, illetve intézményi) szerveknek küldenének meg.)

Az összefoglaló *második témakörre az együttműködés kérdéseivel foglalkozik.* Itt a legfontosabb feladat *az együttműködés információs, anyagi-tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása, az egyetemi, főiskolai koordinációs rendszer létrehozása,* mely *nemcsak a közművelődési együttműködésre, hanem az érdekvédelem-érdekképviselet területére is kiterjedne.* Ezt az együttműködést a létrehozandó *Budapesti Egyetemi és Főiskolai Tanács keretében látjuk megvalósíthatónak.*

A harmadik témakörben az intézményen belüli tevékenységi formák továbbfejlesztésére tett javaslatok megvalósulása elsősorban az

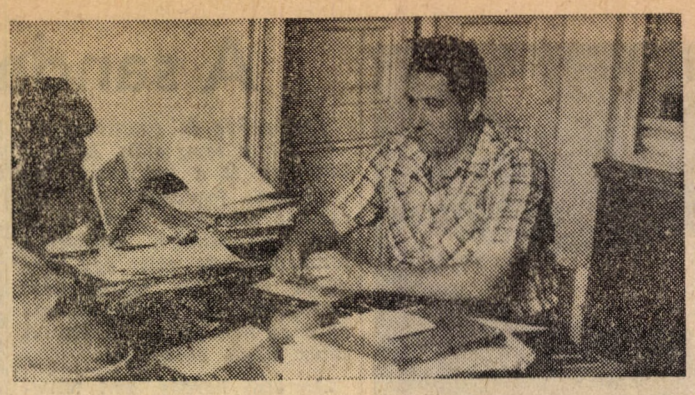

KISZ-bizottsági határozatok

Állásfoglalás az 1981/82-es egyetemi diákparlament lebonyolításával kapcsolatban

KISZ-szervezetünk a közelgő diákparlament előkészítésében és megszervezésében kezdeményező szerepet kíván betölteni.

Nehezményezi, hogy az Állami Ifjúsági Bizottság által április 30-ra ígért útmutatót egyetemünk június 1-ig sem kapta meg, ugyanis ez a küszöbön álló nyári szünet, illetve októberig húzódó mezőgazdasági munkák miatt megnehezíti az őszi diákparlamentek előkészítését.

A dokumentumok hiányában az előkészítő stádiumban az egyetemi ifjúsági bizottság ülésére a KISZ-bizottság irányelvként képviseli a következőket:

Az egyetemi diákparlament időpontját egyetemi állami vezetésünk úgy határozza meg, hogy azon minél kevesebb tényező (pl. közelgő vizsgaidőszak, többnapos ünnep, csütörtök délutáni nyelvórák, nagyszabású egyéb programok stb.) akadályozza a diákság széleskörű részvételét.

Az érdemi vita és az előzetes felkészülés érdekében igényeljük, hogy a rektor beszámolójával és a KISZ-bizottsági titkár korreferátumával, vagy azok lényegesebb részeivel a diákparlament résztvevői előzetesen megismerkedhessenek, valamint, hogy a kari diákparlamentek összefoglalóit a Közgazdász részletesen ismertesse.

Javasoljuk, hogy a vita szétfolyása, elhúzódása kiküszöbölése érdekében a diákparlament a referátumokat tematikus szekciókban vitassa meg. A cél az, hogy a plenáris ülés elé kerek, kigondolt, véleményezett alternatívák, javaslatok kerüljenek.

Fontosnak tartjuk, hogy az oktatási, a szociális, a hallgatói képviseleti témák mellett az egyetemen túlmutató gazdasági, politikai témák se sikkadjanak el a diákparlamenten.

Az ifjúsági parlamentek eredményes munkáját döntően meghatározza, hogy kérdéseivel előzetesen milyen alaposan foglalkozunk.

Határozat a BEFŐT tanácskozásai ajánlásainak egyetemi adaptálásáról

Kérjük, év elején minden tantárgyból álljon rendelkezésre a részletes tananyag, az előadók neve, azok időpontja, témája, a vizsgaanyag, illetve, ha van ilyen, vizsgatételek is az aláírás pontos feltételei, a kötelező és az ajánlott irodalom.

Figyelemmel kísérésééért felel: Szilvásy György tanulmányi felelős.

— A választható tantárgyaknál a KISZ gyűjtse össze a hallgatói véleményeket a tananyagról és a tanárairól, s ezt a választható tárgyakra való jelentkezés előtt tegye hozzáférhetővé az illetékes hallgatók jobb tájékoztatása, megalapozottabb választása érdekében.

Megszervezéséért felel: Szilvásy György.

— Amíg az egyetemek közötti áthallgatás nem lesz rendezettebb, állami vezetésünk tegye lehetővé, hogy alternatív tárgyként más egyetemek tantárgyait is felvehessék a hallgatók.

Figyelemmel kísérésééért felel: Szilvásy György.

— KISZ-bizottságunk gyűjtse össze és tegye hozzáférhetővé a különböző egyetemek tanterveit.

Felelős: Balogh László KISZ-bizottsági tag.

Határidő: 1981. szeptember 1.

Kérjük, hogy az állami vezetés gyűjtse össze tanszékenként és oktatóként, hogy ki milyen kutatási témákkal foglalkozik, ki keres kutatási segítséget (illetve kihez lehet fordulni segítségért adott témában.)

Figyelemmel kísérésééért felel: Nagy Gyula, a TDK-tanács titkára.

Határidő: 1981. szeptember 30.

— Kérjük, hogy az állami vezetés bocsássa a hallgatók rendelkezésére az őket illető jogokat, lehetőségeket egy kis füzet formájában. Ez tartalmazza a szociális segély, népköztársasági ösztöndíj, tanulmányi ösztöndíj, kollégiumi elhelyezés stb. feltételeit, a TDK-ra, nyelvtanulásra, tanulmányi versenyekre, stb. vonatkozó tudnivalókat, a vizsgaszabályzatot.

Kérjük, hogy az állami vezetés e füzet összeállításakor a KISZ-bizottsággal konzultáljon.

Figyelemmel kísérésééért felel: Szilvásy György.

Határidő: 1981. szeptember 1.

— A KISZ bocsásson a hallgatók rendelkezésére olyan programfüzetet, mely tartalmazza az egyetem tízéves múltját, a hallgatói csoportosulások, tevékenységcentrumok működését, a hallgatók művelődési lehetőségeit stb.

Biztosításáért felel: B. Kiss Tamás agit. prop. titkár.

Határidő: 1981. szeptember 1.

— A KISZ-bizottság helyisége egyben működjék információs irodaként, ahol a hallgatók bármiféle információt, rájuk vonatkozó szabályt, határozatot stb. beszerezhessenek.

Kidolgozásáért felel: Szőnyi Péter munkabizottság-szervező.

Határidő: 1981. szeptember 1.

— Vizsgáljuk meg, hogyan, milyen funkcióval hozható létre egyetemi vagy kollégiumi klubjaink egyikében „közgáz-presszó" A részletes kimunkálásért felelős: B. Kiss Tamás közművelődési felelős.

Határidő: 1981. október.

— A következő tanévben ismét tegyük rendszeressé az oktatói véleményezéseket. A lebonyolítást a KISZ-bizottság tanulmányi felelőse irányításával a szak- és alapszervezeti tanulmányosok szervezzék meg és végezzék el.

Felelős: Szilvásy György

Határidő: 1981. október.

— A KISZ-bizottság tegyen javaslatokat az állami vezetés felé az oktatói véleményezések állami fórumokon történő érdemi kezelése és megválaszolása érdekében.

Felelős: Ádám László.

Határidő: 1981. október.

A KISZ-bizottság alapítson emlékérmet, amellyel az egyetem legjobb oktatóit évenként elismerésben részesíti. A kitüntetési mechanizmus kidolgozásáért felelősek: Magyar Éva, Orosz Csaba, Balogh László egyetemi tanácstagok.

Határidő: 1981. október.

Állásfoglalás a koordinációs fórum ajánlásairól

A KISZ-bizottság döntött a koordinációs fórum májusi ülésének ajánlásaival, javaslataival kapcsolatban.

Támogatja és képviseli a fórum összetételére, munkastílusára, munkatervére, valamint a nyári táborra és a közös programfüzetre vonatkozó valamennyi ajánlását és javaslatát.

A vitás kérdésekkel kapcsolatban a koordinációs fórum elnevezés mellett, illetve a valamennyi hallgatóhoz eljuttatandó közös programfüzet mellett foglalt állást.

A fórum felsorolt, valamint további ajánlásai végrehajtására, képviseletére a KISZ-bizottság kijelölte a felelősöket és határidőket.

KISZ-bizottság

★

(A koordinációs fórum ajánlásai előző számunkban olvashatók. A határidőket és felelősöket helyszűke miatt most nem ismertetjük. A szerk.)

Lapzártakor értesültünk, hogy megérkezett a diákparlamentek lebonyolításáról az Állami Ifjúsági Bizottság útmutatója, s ez egyebek között előírja, hogy a kari diákparlamentek megrendezésének végső határideje október 31., az egyetemi diákparlamentre pedig még november folyamán kerüljön sor.

Tájékoztató az őszi felkészítő táborról

A KISZ Bizottság őszi táborára idén augusztus 31. és szeptember 3. között kerül sor, a szokott helyen, Boglárlellén.

Meghívják a táborba a KISZ-bizottsági tagokat, a szakvezetőségeket, az alapszervezeti titkárokat, az egyetemi és kari tanácstagokat, a HPCS-bizalmikat, a koordinációs fórum és a munkabizottságok képviselőit, valamint az egyéb tevékenységcentrumok néhány tagját.

A tábor főbb tervezett témái: kongresszusi tájékoztató (vita); az őszi ifjúsági parlamentre való készülés; általános egyetemi információk; a koordinációs fórum ülése, esetleges bel- és külpolitikai fórum.

A táborral kapcsolatos első értesítést nem sokkal lapunk megjelenése után már megkapják az érdekeltek.

Fiatal Közgazdászok Klubja

A Hazafias Népfront szervezésében

(Folytatás az 1. oldalról)

csak kisebbik hányada, körülbelül 30—40-en voltunk jelen, de ez a létszám mennyiségileg megfelelőnek látszik.

Előzetesen megállapodtunk abban, hogy a gazdaságpolitikai munkabizottság munkatervét és a hallgatói javaslatokat figyelembe véve, őszre tervezetet állítunk majd össze a megvitatandó témákról. Előreláthatólag havonta egyszer kerülne sor az összejövetelekre, a Belgrád rakparti székházban.

A Magyar Nemzet gazdaságpolitikai rovatának jelen levő vezetője felajánlotta a lap hasábjait az összejövetelek során felmerülő, közérdeklődésre számottartó vélemények, javaslatok közlésére. Így előzetesen nem is lehetett jobban konkretizálni a működést, de ezzel még csak a találkozó első fele zárult le, ugyanis ezt követően

mindjárt ki is próbálhattuk, hogyan zajlik le egy ilyen vita. Dr. Marton János statisztikai adatok fényében vázolta hazánk népesedési helyzetét, és a kilátásokat az ezredfordulóig.

Címszavakban: — az élve születések száma nagyon kevés és tovább csökken:

— a halandóság nő (főleg keringési, daganatos betegségek ,balesetek, öngyilkosságok miatt),

— a fentiek következtében — 2000-re előreláthatólag 400 ezerrel csökken a magyar állampolgárok száma.

A gazdasági bizottság intézkedési javaslatában a következő konkrét szociálpolitikai módosítások szerepelnek:

— a gyesen levők társadalmilag szervezett foglalkoztatásának megoldása (munka, oktatás),

— az anyasági segély emelése,

— gyes kiterjesztése az egyetemistákra is,

— gyermekápolási szabadság kiterjesztése.

A fentiek elhangzása után került sor a vitára. Az alábbiakban az elhangzottaknak egy bizonyos gondolatmenet alapján történő összefoglalását és továbbgondolását szeretném leírni, nem szigorúan ragaszkodva az elmondottakhoz.

A lakosság létszámának alakulását számos tényező befolyásolja, s ezek közül a közgazdaságiak nem is feltétlenül elsődlegesek. Az „élet minősége" a hagyományok, az értékrend, megannyi lerakódott élettapasztalat, talán sokkal inkább meghatározó, mint a mesterségesen alakított közgazdasági környezet hatása. Ezek a tudati tényezők azonban csak lassan változnak és átalakításukat mi sem nehezíti jobban, mint a kampányszerű „tudatformálás" — főleg, ha a tudati kép adekvát a létező viszonyokkal, vagyis az életkörülményekkel. Az életkörülmények megváltoztatása viszont jelentős részben közgazdasági kérdés, s mivel mi némi szakmai tájékozottsággal a kérdés ezen aspektusairól rendelkezhetünk, maradjunk egy kicsit a kaptafánál, Magyarország népességének alakulásában létezik egy demográfiai hullámzás. A Ratkó-korszak 1952-es maximumával és az 1962-es minimális születésszámmal jellemezhető ciklus adottság. Az 1973-as szociálpolitikai intézkedések nem enyhítették a hullámzást, csak előrehoztak bizonyos születéseket, így még növelték is a kilengést. De

a kérdés csak első megközelítésben vetődik fel úgy, hogy hogyan ösztönözzük a születések számát, vagy hogyan tegyük egyenletesebbé, valójában arról van szó, hogy hogyan osztozzon az egész társadalom a gyermeknevelés terheiben?

(Itt talán elég csak arra hivatkoznom, hogy Marx szerint is a munkaerőáru értéke tartalmazza a családfenntartás és az utódok nevelésének költségeit.) Az mindenki számára nyilvánvaló, hogy a mai szociálpolitika ennek a „közteherviselésnek" a megvalósítására képtelen.

Milyen közgazdasági eszközökkel lehet ezt elősegíteni?

1. A lakáselosztási rendszer

visszásságai nyomán az utóbbi időben reflektorfénybe került a lakáskérdés, többféle elképzelés született megoldására is. Feltétlenül érdekes lenne ezt külön napirendre tűzni majd egy alkalommal, egyöntetű volt a vélemény, hogy a gyermekek számát figyelembe kell venni — jobban, mint ahogyan ez ma történik.

2. A folyó kiadások kiegyenlítése terén két út kínálkozik.

a) A gyermekes családok pénzjövedelmének relatív növelése,

b) A társadalmi juttatások (főleg természetbeni) a gyermekes családoknak és fogyasztói ártámogatások a gyermekes családoknak és fogyasztói ártámogatások a gyermekek által használt termékekre.

Közgazdaságilag a két út eltér egymástól, mert más-más vonzataik vannak a gazdaság működését illetően.

a) A megvalósítás eszköze: 1. Jövedelemelvonás a gyermekek száma alapján (személyi jövedelemadóval) 2. Jövedelemkiegészítés a gyermekek száma alapján.

1. A személyi jövedelemadó akkor lehet hatékony, ha nem vezet túlzott nivelláláshoz, de azért súlya jelentős. Ez csak akkor valósítható meg, ha a dolgozók megkapják a jelenleg eleve a központi költségvetésbe áramló jövedelem egy részét is bérként,, így magasabb lenne a bérszínvonal, Egyrészt így jobban lehetne differenciálni a munka szerint, másrészt ha a jövedelemadó alapja nem az egy főre jutó munkabér, akkor ez nem vezetne túlzott nivelláláshoz.

2. Az elvont jövedelmek felhasználása kettős célú lehetne: — jövedelemkiegészítés a gyermekek száma alapján. Itt újra felvetődik a túlzott nivelláció eshetősége a családok jövedelmi helyzetében.

A jövedelem növekményének a gyermekek indulási esélyeinek közelítését kell szolgálnia.

Ennek az elvnek a teljesülését számos más tényező mellett az is hátráltathatja, ha a szülők például alkoholisták, vagyis a pénzt nem akarják a gyerekre fordítani, ez jelenleg nem kivételes eset. Ebből a problémából indulnak ki a b) álláspont képviselői, erről ott még lesz szó. — Az adóval elvont jövedelem felhasználásának másik iránya is erre a problémára keres megoldást. E szerint,

mivel az indulás esélyeinek közelítése a családon belül csak úgy oldható meg, ha a családok jövedelmi színvonalát túlzottan közelítjük egymáshoz és ez nem kívánatos, ezért a családon kívüli intézményekre (napközi, óvoda, iskola) kellene ezt bízni.

Mivel azonban a központi költségvetés a jelenlegi szisztémában intézményei révén, mint ajándékozó jelenik meg a lakosság előtt, ennek elidegenítő hatása. óriási károkat okoz. (A köztulajdon rongálása, a kétrészes díjazású „ingyenes" orvosi ellátás, vagy a kultúra területén az a jelenség, amit Gém Erzsébet és Körössényi András cikkükben (Közgazdász, 1981. május 4.) úgy írtak le, mint az emberek elidegenedését a kultúrától,, a „mindenható" intézményekkel, melyek nem engednek teret az önálló kezdeményezésnek).

Mivel ez az elgondolás feltételezné a jövedelmek kisebb arányú centralizációját közvetlenül a központi költségvetésbe, azért nyilvánvaló, más jellegű, regionálisan kivetett adóval is el kellene vonni belőlük a helyi nem termelői infrastruktúrafejlesztés céljaira. Az ilyen célú felhasználásra kellene fordítani a gyermekek száma után befizetendő jövedelemadó egy részét is.

A helyi döntésű infrastruktúrafejlesztés (a termelői infrastruktúrái is) nemcsak a gyermeknevelés családon kívüli intézményeinek javítása, a településhálózat fejlesztése szempontjából lenne kívánatos, de talán az egyetlen járható út, a közpénzek hatékonyabb felhasználására — a jelenleg óriási méretű pazarlás csökkentésére.

Az a) elgondolás tehát nem igényelne torzító állami beavatkozást az árak mozgásába, a jövedelem felhasználását a fogyasztó szuverén döntésére bízná. Ily módon óriási közgazdasági előnyei vannak, mert lehetővé teszi a helyes orientációt biztosító ármozgást, — mind a termelők, mind a fogyasztók számára.

b) Ez az elképzelés az a) változat két említett problémájából kiindulva igyekszik más úton eljutni a kívánt célhoz: igazságosabb teherviselést, de úgy, hogy ne legyen túlzott nivellálás a családok jövedelme között és a jövedelemnövekményt biztosan a gyermek nevelésére fordítsák. Milyen eszközök állnak ehhez rendelkezésre?

1. Fogyasztói árkiegészítés.

2. Természetbeni juttatás.

1.1. A dotáció nem megoldás: az alkoholista szülő az olcsóbb árut sem feltétlenül veszi meg gyermekének, másrészt (és ez a főbb ellenérv) a meglevő területi ellátási különbségek miatt nem is tudják beszerezni a dotált terméket (többnyire hiánycikk) pl. falvakban.

2. A teljesen naturalizált juttatás kiterjesztése széles körben, a neki megfelelő elosztási forma, a jegyrendszer elterjedésével járna, aminek óriási hátrányai vannak: — morálisan (uniformizálás miatt),

— közgazdaságilag visszalépés a csereformákban, nem ösztönöz a választék bővítésére, a technika fejlesztésére.

A ma Magyarországon érvényesülő szociálpolitika látszólag elkerülendő e fenti két szélsőség negatív hatásait — egyik módszert sem alkalmazza következetesen, de így mindkét megoldás negatív vonásait hordozza:

a) Van pénzbeni jövedelemkiegészítés, de ahhoz kevés, hogy valódi tehermegosztást biztosítson, vagy hogy feleslegessé tegye az ártámogatásokat, így érvényesülnek ez utóbbiak közgazdasági hátrányai. Ugyanakkor az egyébként kis bérdifferenciák miatt ez a kis jövedelempótlék is egyes családokban nagy arányt jelent a bérjövedelemhez képest, s ez másokból nemtetszést vált ki. Az oktatási és kulturális intézményhálózat mennyiségileg és minőségileg sem megfelelő.

b) Van ártámogatás, de a területi ellátási különbségek miatt valójában nem azok részesednek belőle, akiknek kellene. Van természetbeni juttatás, de jelentősége csekély, így hátrányai nem érződnek, de ily módon előnyei sem nagyon.

Természetesen nem gondoljuk, hogy a Fiatal Közgazdászok Klubja lesz ezután a gazdaságpolitika fő formálója Magyarországon, de úgy vélem, ki kell használni ezt a lehetőséget is arra, hogy egymás között is ütköztessük véleményünket, a felmerülő kérdésekről, és álláspontunkat, véleményünket ezúton is továbbítsuk.

(A beszélgetés színvonalán feltétlenül javítani fog, ha előzetesen megkapjuk a következő vitatéma anyagát, s felkészülünk belőle.) Természetesen nincsenek „tiszta" és tökéletesen „elvhű", „konzisztens" társadalmak. Minden valóságos rendszer egymásnak ellentmondó elvek és követelmények gyakorlatias kompromisszumaira épül. [Kornai János: Hatékonyság és szocialista erkölcs, Valóság 1980 (5).] Mindazonáltal úgy tűnik, a jelenleg működő kompromisszumos megoldás például a szociálpolitikában messze van a kívánatos kompromisszumtól. A Fiatal Közgazdászok Klubja jó lehetőségnek tűnik, hogy tagjai kinyilváníthassák véleményüket, s javaslataikkal hozzájáruljanak az elmozduláshoz, az általuk kívánatosnak tartott kompromisszum irányába.

Urbán László

adott intézmény állami vezetőitől és az intézményben működő társadalmi szervektől, így nagymértékben a KISZ-től is függ. Az öntevékeny csoportokkal kapcsolatban minden intézményben, ahol ez a kérdés felmerült, az összefoglaló szellemében foglaltak állást a KISZ-szervezetek.

A FELMERÜLT EGYÉB JAVASLATOK megvalósítása elsősorban *az Állami Ifjúsági Bizottság hatáskörébe tartozik.* Ezekről jelenleg annyit tudunk elmondani, hogy *készül egy tervezet,* mely *a kedvezmények egységes igénybevételét és egyben kiterjesztését javasolja a középiskolások és az egyetemi főiskolai hallgatók számára. Ezt a tervezetet a Minisztertanácsnak kell elfogadnia.*

A március 20-án rendezett tanácskozás összefoglalójának első része az *oktatás fejlesztésének kérdéseiről szól.* Az ezzel kapcsolatos általános feladatokról az előző összefoglaló kapcsán már szóltunk. *A felállítandó Budapesti Egyetemi és Főiskolai Tanács fontos feladata lesz a felsőoktatási rendszer folyamatos elemzése, ennek alapján konkrét javaslatok kidolgozása az állami szervek felé.* Össze kell gyűjtenie az intézmények tapasztalatait és ezek alapján *javaslatokat kell tennie arra, hogy a hallgatók milyen módokon és formákban kapcsolódhatnak be aktívan az oktatási, illetve az oktatási rendszer korszerűsítésének folyamatába.* Ezt a gyakorlatot azonban az intézményekben kell megvalósítani. Ezért *igen nagy jelentősége van annak, hogy az intézményi KISZ-szervezet rendelkezik-e programmal, melynek a fenti kérdések szerves részét kell képezzék.*

A jogosítványok beépítésének kérdéskörét a Tatán június 30. — július 3. között megrendezésre kerülő érdekvédelmi-érdekképviseleti táborunkban fogjuk megbeszélni. Itt foglalkozunk az ősszel megrendezésre kerülő ifjúsági parlamentekkel is.

A DIÁKJÓLÉTI KÉRDÉSEK közül kiemelkedik *az ösztöndíjak ügye. A hatodik ötéves terv első felében várható az ösztöndíjak összegének jelentős emelése.* Remélhető, hogy ezt egybe fogják kapcsolni az egész ösztöndíj rendszer felülvizsgálatával, mely *lehetővé teszi a keretek ösztönzőbb elosztását.* E kérdésről az utóbbi időben több cikk jelent meg a napilapokban pl.: a Népszabadság április 11-i számában. *A kollégiumi probléma megoldása érdekében személyesen is felkerestük a Fővárosi Tanács illetékes vezetőjét.* A tőle kapott tájékoztatás szerint *a középiskolás kollégiumi férőhelyek esetében meg kell várnunk a tanévkezdést, hogy láthassuk a valóságos feltöltöttséget.* A többi kérdésben (elhelyezés munkásszállásokon, központi kollégiumi nyilvántartás, kategórizálás stb.) további konzultációkat folytatunk az illetékes szervekkel, még a nyár folyamán. *Az elhelyezkedés és pályakezdés gondjai* — mint ahogy már jeleztük — a KISZ küldöttgyűléseken *a fiatal értelmiségiek részéről is nagy hangsúlyt kaptak.*

Mire ez a cikk nyomtatásban napvilágot lát, többségetek ismerni fogja a *KISZ X. Kongresszusának* határozatait. *E határozatok remélhetőleg tükrözni fogják a tagságnak azt az elvárását, hogy a KISZ munkáját, mőtlszereit illetően jobban, rugalmasabban kell alkalmazkodjon a társadalmi feltételek változásaihoz a felsőoktatás korszerűsítésének követelményeihez és a hallgatók igényeihez, elvárásaihoz, törekvéseihez.*

Ehhez kell az előttünk álló időszakban programot készítenünk és megvalósítanunk a Kongresszus útmutatásai alapján a saját helyzetünk ismeretében.

Dr. Szivi József
a KISZ Budapesti Bizottság
EKSZ osztályvezető-helyettes

Szabadság szerelmese: szó

A költészet Magyarországon. (Kis ország Közép-Kelet-Európában.)

Nyugati költőkkel beszélgettem. Azt mondták: itt a vers. Szép. Modern. Tehát jó. Miről szól? Mit mond? Ki írta? Hat-e? Érdektelen.

Kelet-európai költőkkel beszélgetek. „Igazi" költőkkel. A szó: a szabadság szerelmese. A vers: értelem, tudás. Az értelem, tudás: erkölcs kell hogy legyen. Az erkös: erő. A vers nem szépség. A vers: erő. A költő a szabadság letéteményese, az erő letéteményese. A színvonaltalan vers erkölcstelen. Erőtlen.

A verserő alapegysége a megváltás. Egységnyi verserő egy megváltásnyi élet. „Igazi" költő négy sora is annyi megváltás, ahány szava. „Igazi" szava. A szónak értéke van. A csöndnek több. A csönd is szó, csak nehezebb kimondani. Szegény költő dedósan szájbarágni kényszerül: A HOLT SZÓ LEHULL, AZ IGAZI SZÓ NÖVEKSZIK; AZ ÉNEK ÁRAMLIK TESTÜKÖN ÁT, ÁTTETSZŐK LESZÜNK, MINT A FÉNY, S A DOLGOK TISZTA KÖRVONALAKKAL ÜLNEK A TÁJBAN, S VELÜNK LÉLEGEZNEK.

A költő „igazi" nyelvet használ. A „homlok" az értelem tiszta szava. A „tiszta víz" az erkölcsé. Minden jelző után is legalább egy felkiáltójel. Az igék igazi tetteket jelentenek: ÁTLÉPEK FALON HOMLOKON HORDOM A HAZAI SZAVAKAT KENDŐBE KÖTVE KORSÓ VÍZZEL A KIÜRÍTETT KOPONYÁKBA.

A költő ezer megváltást küldött felénk. A csendben értelem szikrázik pár homlok között. Erkölcs támad, erő költözik.

A jól képzett értelmiségi csöndet megtörve kérdi: e költeményeken az egyszerű emberek verstani alapképzettség nélkül hogyan igazodnak ki? Hisz ő is alig tudja követni.

Mégis: van, ahol értik. Az egyszerű emberek.

A költő pár homlokra gondol. Emlékkönyvbe rója: T A-LÁLT A SZÓ.

★

Hervay Gizella: Száműzött szivárvány
(Magvető, 1980)

VÉGTELENNÉ ÖREGBÍTI A PERCEKET ÓRÁKAT NAPPALOKAT ÉJJELEKET A KÍN.

SZERESD FELEBARÁTODAT HASBA LŐNI, MINT TENMAGADAT; SZERESD FELEBARÁTODAT ARCUL KÖPNI, MINT TENMAGADAT; SZERESS FELEBARÁTODRA ATOMBOMBÁT DOBNI, MINT TENMAGADRA; SZERESS FELEBARÁTOD HÚSÁN HÍZNI, MINT TENMAGADÉN (éli).

Kivégeztek és túléltem a halált akár egy levert forradalom (írja).

Hát nincs hazám csak várak városok bekerített homlokok lehallgatott hitek a szülőföld száműzöttjei még egymásban sincs otthonunk HÁT EZ VAGY ITT VAGY.

Távirányított lelkesedéssel egymás húsába harapunk huszadik századi Dózsa Györgyök sülnek terített tereken — megőrült mocsarakba bújnak megcsömörlött mezítlábasok egymást űzik —, hogy ne lássak szemhéjam szememre nő.

Tapogatózunk de minden kéz idegen.

Agyunkról a drótpókhálót letörni kéne — tudni a pusztítók matematikáját, fegyvertelen aggyal védtelenül gyönyörű eszmékbe öltözötten vakító célpont vagyunk a rikácsoló mikrofonok előtt HÁT MUTASD MEG, HOGY NEM IGAZ!

Kultúrkocsmákban bujdosó leköpött szájbavert gondolat letörölnek a dobogóról, a közönséget kirekesztik — szabadság szerelmese szó bujdoss némán szemtől-szemig, szájról-szájra, mint a népdalok.

MENNYI HALOTT, MENNYI HALOTT SZELLEMHANGJA ÜVÖLT, SUSOG.

Számon kérem a halottakat ábécésorrendben név szerint felírom az autók rendszámait megjelölöm a kivégzőhelyeket feljelentem a feljelentőt öngyilkosok sorába állok egyetlen élő öngyilkosként képviselve a koponyákat.

MUTASD MEG, MUTASD MEG, HOGY TIED AZ ERŐ, BÁTORSÁG, AZ ÉSZ, HOGY A JÖVŐ MAGAD VAGY, ÉS A JÖVŐ NEM HAL MEG SOHA, MUTASD MEG HÁT, HOGY TE VAGY A GYILKOS SZOLGÁK KEMÉNY URA, S BÍRÁJA, ÍTÉLJ!

Az élőkért harangot ki kongat ki indít háborút homlokokért ki épít hazát havazásból kiolvashatatlan térkép fölé?

AKIT SORSA MEG AKAR TARTANI, SÍRIGLAN-REMÉNYBEN ÉG EL. AKIT SORSA EL AKAR VESZTENI: MEGVERI TEHETETLENSÉGGEL.

Lefagy a remény ha nem álljuk körül testünkkel védve leheletünkkel.

KIMONDANI AZ ÓRIÁS KESERŰSÉGET ÚGY, HOGY A LEGTÖRPÉBB IS ÉRTSE.

Átlépek falon homlokon hordom a hazai szavakat kendőbe kötve korsó vízzel a kiürített koponyákba. Három határom hűségem hazám halál átléptem minden szakadékod többesszámban törvénytelenül (írja).

MINDEN VÉGES: MEGALKUVÁS (éli).

★

Két lábon lépkedő ballada vagy. KÉT LÁBON LÉPKEDŐ BALLADA VAGYOK. ÉN ITT MARADOK HONFOGLALÓ HÜSÉGNEK HITNEK LÁRMAFÁNAK.

Lassan csak kiadhatatlan verseket írsz. LASSAN CSAK KIADHATATLAN VERSEKET ÍROK. AKI FEJEMET A FÖLDET JELENTI FEL A BESZEGEZETT SZEMŰ ABLAKOKAT ADY ÁRVÁIT A KÚTBA LÖKÖTTEKET BORDÁINK KÖZT A FÉLREVERT HARANGOT. AKI TÁTONGÓ HALAK KÖZT EMBERI SZÓVAL SZÓL TÖRVÉNY ÁLLJON ÉRTE VIGYÁZBA NE UTÓKOR... TÖRTÉNELEM!

Egymásban sincs otthonunk!? MEGÉLEM VELED A HOLNAPOT MERT EGYSZEMÉLYES NEM LEHET, S AMÍG GYÁVÁN IDEHAZUDJÁK CSAK MAGUNKBAN REMÉLHETEK.

Hát nincs hazád!?! MÁSSZ KI NÉGYKÉZLÁB A FÖLDRE ÁLLJ LÁBRA NE FÉLJ VAN ERŐD. NINCS MÁS ÚT CSAK EGYMÁS FELÉ AZ ÉLET NEM ÖRÖKÖLHETŐ MIÉNK CSAK AZ AMIT MEGÉRTÜNK EGYMÁS KÖZÖS LÉLEGZETÉBŐL.

Minden kéz idegen!?! A MEGRENDEZETT MOSOLY MASZKJÁT LEMOSSUK ARCUNKRÓL TISZTA VÍZZEL.

Határátlépő szerelem vagy. HATÁRÁTLÉPŐ SZERELEM VAGYOK.

Nem bírnak veled. Sértetlenül felkelsz, itthon vagy. NEM BÍRNAK VELEM SÉRTETLENÜL FELKELEK ITTHON VAGYOK. AZ ÉNEK ÁRAMLIK TESTÜNKÖN ÁT ÁTTETSZŐK LESZÜNK MINT A FÉNY S A DOLGOK TISZTA KÖRVONALAKKAL ÜLNEK A TÁJBAN S VELÜNK LÉLEGEZNEK.

★

Mégis érted harangoznak. MÉGIS ÉRTEM HARANGOZNAK!

És mégis kúsznak szavaid előre. ÉS MÉGIS KÚSZNAK SZAVAIM ELŐRE.

B. Kiss Tamás

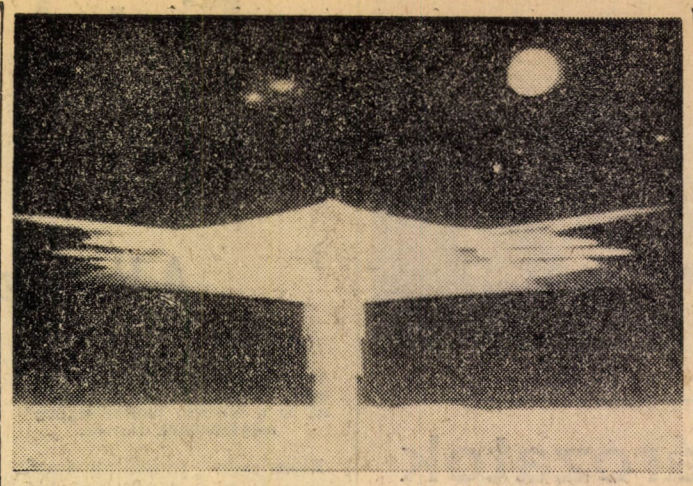

Az utolsó szó jogán

Visszaszámlálás

„Ha már csak az utolsó szó jogával élhetünk, az azzal a veszéllyel jár, hogy mindent el szeretnénk mondani, de ez lapzártáig már képtelenség."
(Tőlem)

Nos, én is így jártam. Addig-addig őrlődtem, hogy nem sikerült semmit sem írnom. Amikor legutolsó próbálkozásom harmadik gépelt oldala is betelt, elszörnyedtem: és még mennyi hátravan!

Most igyekszem röviden, könnyed stílusban előadni azt, ami letisztult, ami végleges véleményemnek tűnik, ami sikerül.

Mi tetszett az egyetemen? (Most keresgélem a szétvagdosott gondolatcetlik közül az ide valót.)

Tetszett az, hogy szabadon gazdálkodhattunk időnk kiemelkedően nagy részével. Mire fordíthattuk ezt?

Az egyetem által nyújtott szabadjegy elsősorban az önképzésre szólt. Ehhez számomra eszközül szolgált a könyvtár és a Közgazdász, valamint a baráti köröm. Volt mit fejlődnöm, ami a társadalomtudományokat illeti. A középiskolában minden humán tárgy történelmi jellegű volt. Elvétve volt napjainkkal foglalkozó óra. A jelszó: „a történelem az élet tanítómestere" volt. Semmiféle késztetést nem kaptam ott, hogy napjaink kérdéseit taglaló folyóiratot is a kezembe vegyek. (Attól függetlenül persze vettem kezembe jó lapokat!)

A Közgázon más a helyzet. Aki ide jön — és tanulni is akar — az állóvízre ne számítson. És milyen hatásai vannak a vitáknak! A természettudományok nagy eredményei is hatással vannak a társadalmi viszonyokra, de közvetetten. Ugyanakkor a közgazdasági, szociológiai elméletek és állapotok változása a legközvetlenebb kapcsolatban áll a társadalom életével.

Tudom, hogy sokan lehurrognak, de a Közgáz egy kicsit az élet egyeteme is. (Nem keverendő össze az élettel, mely — sokak szerint — maga is egy egyetem.) Nem minden egyes tantárgyával, hanem inkább informális (nem szervezett) információátadási hálózatával, széles körű információszerzési lehetőségeivel. Mindenki tud erre példákat mondani. (A szerkesztőség ajtajára is ki lehetne írni: „Információs iroda".)

Az egyetemet, hibái ellenére is csodálatos lehetőségnek tartom. Más véleményen vagyok, mint az úgynevezett „tömegképzés" ellenzői. Szerintem, azok, akik úgy vélik, hogy 80—100 fős évfolyamok elegendőek lennének, elzárják az utat azok elől, akik éppen az egyetemen tudnák kibontakoztatni képességeiket. Amíg a középiskolai oktatás terméke gyakran sematikus a humán területen (addig is), helytelen az egyetem alatti fejlődés lehetőségének elutasítása. Az egyetemre történő bekerülés esélyének ilyen mérvű lecsökkentése — diszkrimináció lenne. Sokkal inkább az a feladat, hogy tudatosítsák a hallgatóban az önképzés elvét, majd megfelelő ösztönzéssel (mely kétoldalú) keltsék életre azt.

Jelenleg, amikor valaki második, harmadik éven ráébred a valóságra, azt mondja, jé, ezek összesúgtak a hátunk mögött, hagynak minket azt csinálni, ami jólesik...

Szabad időnk másik részét a művészetek, a kulturálódás más területein hasznosíthattuk. Ehhez nyújtott kiemelkedő segítséget nekem is a Klub. Csak harmadikos koromban kezdtem járni rendszeresen a programokra, egyre később érkeztem haza, vidéki lakásomra.

Szabadnapjaival rengeteg kirándulásra, utazásra is lehetőséget adott az egyetem. Részemről néha ez az önképzésre jogosító szabadjegy átruházása formájában valósult meg. S bár a nálunk oktatott valamennyi társadalomtudományra óriási felelősség hárul, és ennek tükrözéseként a Közgazdász is nagyon komoly tartalmú számokkal jelentkezik jó ideje — néha mégis alkalmam nyílt kirándulásaimról szóló írásaim, fényképeim megjelentetésére.

Azt hiszem, nem éltem vissza így sem a szabadjeggyel, mert a gyakorlati megismerés pótolhatatlan stúdiuma a közgazdásznak. Előítéleteket győz le, kitágítja látóhatárunkat, reálisabb önértékelésre nyújt lehetőséget.

Mit írjak záradékul? Nekünk, végzősöknek az ősztől kezdődően új gazdasági alapra kell helyezkednünk. A családi támogatás valószínűleg csökkenni fog, ez így is van rendjén, de alighanem csökken a ránk jutó társadalmi juttatások mértéke is. Sokan azt mondják: az elsőrendű ösztönző a lakás és a pénz lesz. Én még nem osztom ezt a véleményt, szerencsétlen ötletnek tartanám a pénzhajhászás valamikori beindítását is. Még szeretném folytatni megismerő tevékenységemet. Kirándulni, olvasni, írni, látni, hatni. Én azt hiszem, hogy a benyomásokat, az emóciókat fogom üldözni. Legalábbis őszig.

Azután már könnyen kerül az ember gyorsan változó erőterek közé — és magának kell megvédenie magát. 5—4—3—2—1—....

Balázs Gusztáv

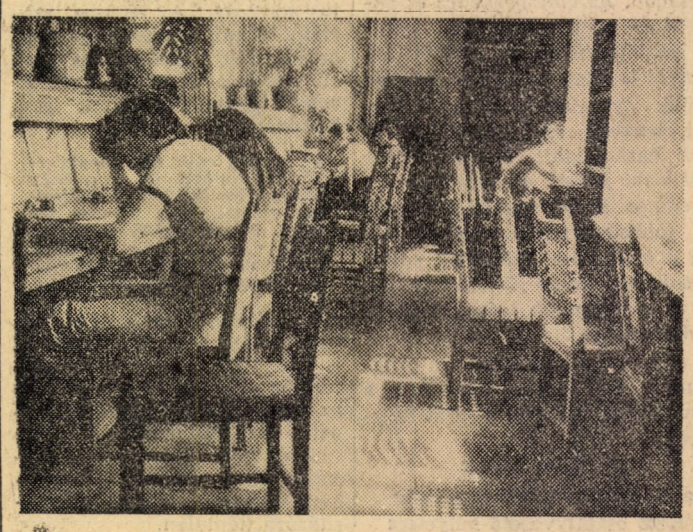

Ez már a finis **Fotó: Korpics Mirkó**

A sanda bohóc

Elképedve és értetlenül állok a tény előtt, hogy a közönség és a kritikusok fanyalogva fogadták a Vígszínház előadását. Pedig a jó előadások minden szükséges feltétele adott volt: egy magával ragadóan szórakoztató kisregény, egy tehetséges rendező és néhány jó színész. A siker mégis elmaradt.

Az első kérdés, ami felvetődik: miért mutatták be a darabot? Ahhoz, hogy erre válaszolni tudjunk, először is érdemes Füst Milánnal ismeretséget kötnünk.

Füst Milán első színdarabját, a „Boldogtalanok"-at 1914-ben írta. (26 éves ekkor). Hogy mi lett a darab sorsa, erről ő maga így vall: „a színigazgató nagy házbért fizet, ugyebár, világítási, fűtési költsége nagy, van technikai személyzete, állandóan fizetett színészei, esetleg zenekara is, mindezek tetejében valamikor még a kritikusi reklám is sok pénzbe kerül — a színház tehát nagy befektetéssel járó, komoly üzlet. (Mi ehhez képest egy könyvnek kinyomtatása!) A dráma ezek szerint olyan műfaj, amelyben az üzlet és a művészet bujján ölelkezik — ma már mindezt szívesen belátom én, mert ugyan ki vehetné rossz néven a színháznak akár fennkölt szellemű igazgatójától is, ha közönségének tetszeni akar, mivel hogy saját költségeit legalábbis vissza akarná szerezni, nemde! Ezenfelül pedig, ha magáncég, még kis vagyonkát is akarna szerezni, ugyebár.

Fiatal életem fénye, a „Boldogtalanok" viszont sötét látású, keserű, komor munka. Legalábbis annyira keserű és reménytelen, mint a Bovaryné vagy Tolsztoj Iván Iljicse és mit lehessen attól várnia egy állami színház igazgatójának, aki a költségek megtérülésén felül még akadémikusi rangra, valamint kormányfőtanácsosi címre is törekszik? Mert mit szól majd az Akadémia egy Nyugatoshoz? S a kormány kritikusai az ilyen feketeséghez? Az igazgató úr tehát húzódozott, vonakodott — lett is belőle mindenféle, s lelkemre mondom, ma már nem haragszom rá ezért. Így lett, hát így lett — isten nyugosztalja őt! Elkeserített egy nagyon szegény fiatalembert, elhallgattatta benne a tehetséges drámairót — de mit bánom én ezt ma már!"

Később sem jár jobban a színigazgatókkal; „IV. Henrik" című drámájával hiába házal Magyarországon, a berlini bemutatót pedig a fasizmus szele fújja el. Még tesz egy utolsó próbálkozást: 1935-ben „A néma barát" címmel háromfelvonásos drámába kezd, de sohasem fejezi be.

Azt, hogy Füst Milán művei végül is magyar színpadra kerültek, a Madách Színház művészeinek köszönhetjük. A hatvanas évek elején bemutatják a „Boldogtalanok"-at, a „IV. Henrik"-et, majd nem sokkal a költő halála előtt az 1928-ban írt „Catullus"-t. S most, 1981-ben Valló Péter „jeleskedik" egy színpadra alkalmazott kisregényével, „A sanda bohóc"-cal. Törekvése, hogy újabb Füst Milán bemutatóval örvendeztesse meg a pesti közönséget, elismerésre méltó. Am, rendezői bűvészmutatványa kissé elhibázottnak tűnik.

Füst Milán tájékoztatót fűz a kisregény elé (mely a darab előtt el is hangzik), s azt hiszem, e tájékoztató sorai között ott rejlik a szerző utasítás is arra az esetre, ha valaki el akarná játszani a történetet. Ez a tájékoztató így hangzik: „Ezek marionettek. Gyerekkoromban a városligeti Bábszínháznak, a Vitéz Lászlónak képtelenségei nagy mulatságomra voltak.

— Mi kell nekket, halál, vagy fakanál? — kérdezte Vitéz László egykoron. S ezzel: püff! barátját úgy kupán sózta egy fakanállal, hogy az előbb nagyot nyekkent, aztán remegni kezdett rémületében... és már ezen is nagyokat kellett nevetni.

— Te menjél a sárgába, nem tutott mi az? A sárga fennékbe! És megintcsak úgy vágta fejbe barátját, hogy az még jobban rezegni kezdett, de nosza, kapott máris egy rúgást a fenekébe, amitől egészen kettétört. Még jobban kellett tehát nevetni —, no, de min? Az esetlenségen, szájtáti rémületen, vagyis mindazon, amit egyszóval úgy szoktunk nevezni: fajankó".

S íme meg kell vallanom: én később is jókat tudtam az efféle fajankókon nevetni. Cirkuszok bohócain például, akik futás közben elvesztik a lábukat, s a kezükön futnak tovább. Akik elvesztik a fejüket, s elkezdik szórakozottan keresgélni a cirkuszban. Vagy akik szórakozottan ebédelnek, s egyszercsak azon veszik észre magukat, hogy kásájukkal együtt, lenyelték a kanalat is.

No, de elég a példálózásból. Amit mondani akarok, csak ennyi: E kis könyv szereplői fajankók. S amit végbevisznek: bakugrások. S mikor közrebocsátom, az a reménység vezet, hogy nyilván kívülem is akadnak olyanok, akik a fajankók képtelenségein mulatni tudnak és különösen akkor, ha képesség rejlik mögötte.

Milyen képesség? A bohócnak az a képessége, hogy figyelni tudja és görbe tükrében fel is tudja mutatni az emberi élet képtelenségeit.

A városligeti mutatványosok merőben más eszközökkel dolgoztak, mint a mai színház. Kiálltak egy sátor, vagy egy bódé elé (ahogy a Vitéz László bábfigurái is egy puszta függöny előtt jelentek meg), elmondtak néhány olcsó viccet, s a közönség mindvégig érezte, hogy róla van szó, hogy akár ő is állhatna ott az emelvényen. Átélte Vitéz László bukásait, de átélte a győzelmeit is!

De mit élhetnek át a Vígszínház nézői? Azt hiszem, még egy négyéves gyerek képzeletét is megbénítja, ha a színpadon papírmassé házakat, festett tengert, és más színpompás díszleteket lát. Hát, még a felnőtt közönségre milyen rossz hatást tesz, ha a darab cselekménye helyett azt figyeli, hogyan másznak le a fáról Angéla baba egy a papírfának támasztott — sajnos a nézőtérről is jól látható — létrán!

Igazán nagy kár, hogy Valló Péter, aki néhány éve vidéki rendezőként ígéretes tehetségnek látszott, ilyen művészileg olcsó (ám, költségeiben drága) megoldást választ. Amit nyer a réven (a jó kis regényen), azt elveszíti a vámon (technikai bravúrjain). Sajnos a színpadot uraló díszleteket még a címszereplő Kern András sem tudja elnyomni, noha ennek érdekében minden művészi tehetségét és tudását latba veti. És a várva várt sikert a „már bevált módszer", Presser Gábor dalai sem hozzák meg. A megzenésített Füst Milán versek szétforgácsolják a darab egységét ahelyett, hogy javítanának rajta. Mindennek ellenére „A sanda bohóc"-ot — a közönségen kívül! — senki sem könyveli el bukásként, hiszen az előre eladott bérletek jóvoltából a statisztikai adatok üres széksorok mellett is telt házat mutatnak, a közönség tapsáról látszólag nem lehet megállapítani, hogy Kern András személyének, vagy a darab sikerének szól-e, talán mert a pesti színházi világ íratlan szabályai szerint a Vígszínházban nem születhet rossz előadás.

Dukász Anna

Megkezdődött a felvételi

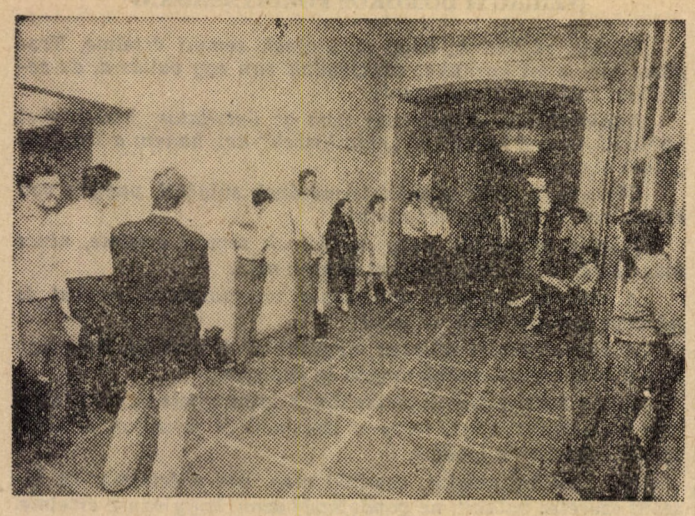

Vizsgára várva

Lesz-e belőlük szakközgazdász?
Fotók: Korpics Mirkó

Önálló egzisztencia... mikor?

Hozzászólás Rudolf Zsuzsanna és Türei Sándor: A hallgatói jogállásról című cikkhez

Még csak egy, vagy már ey éve annak, hogy az alma mater kibocsátott, de mint pályakezdő közgazdásznak a diákévek még igen gyakran visszaköszönnek. Barátaimmal évfolyamtársaimmal a problémáikról beszélgetve rá kellett jönnünk, hogy ezek az évek még igen közel vannak, és így a jelen problémái nagyon hasonlóak, vagy éppen hogy ebből az időkből származnak. Ezért örvendetes tény, hogy az ország egyetemi ifjúsága az elmúlt hónapok során a legkülönbözőbb fórumokon fejtette ki véleményét a mindennapi életének feltételeiről elsősorban nehézségeiről, problémás oldalairól és a pályakezdés buktatóiról.

Különösen fontos ez, ha azt a lépéshátrányt tekintjük, ami a már dolgozó fiatalok helyzetéhez viszonyítva létezik, akik már általában házasok, gyerekeik vannak, és a saját lakáshoz jutás felé is előreléptek. Számukra az önálló kereset biztosítja ezekre a lehetőséget, míg az egyetemisták esetén még a tanulmányi költségek nagyrészét is a szülők viselik. Ekkora teherviselésére — összesen 16—18 tanulmányi év a fiatalok 22—24 éves koráig, amely egy emberélet harmada — nem minden szülő vállalkozhat.

Az egyetemisták önálló egzisztenciájának már a tanulmányi idő alatti megteremtésére, vagy megalapozására a cikk szerzői két lehetőséget látnak, amelyek közül én, bizonyos módosítással, csak a másodikat, a pénz hitelezését tartom a járható útnak. Európa jó néhány országához hasonlóan olyan állami pénzalapot kellene létrehozni, amelyből a diákok létfenntartási költségeire és saját egzisztenciájuknak a megalapozásra évente kedvezményes hiteleket vehetnének fel. A cikkben leírtaktól eltérően szerintem a felvehető összeg korlátozott legyen, ami függjön a diák és szülei szociális és családi helyzetétől, valamint a diák tanulmányi eredményétől. Továbbá később a hitel visszafizetésének ideje, illetve a bizonyos időszakokban visszafizetendő összeg nagysága mindig is függjön a jövedelmüktől és egyéb társadalmi preferenciáktól (pl vidéken munkát vállaló orvos, pedagógus stb. több gyermekesek számára kedvezmények) vagy pedig éppen a diszpreferenciáktól. A társadalmi érdekeknek megfelelően az állam e redszer révén is irányítani tudná bizonyos mértékig a fiatalok döntéseit és a visszafizetési kötelezettség miatt később ösztönözni tudná őket a nagyobb jövedelem elérésére és ezáltal egy nagyobb társadalmi többletjövedelem létrehozására. Ennek az alapnak a jelenlegi helyzettel szemben (azaz, amikor az állam csak fizeti az ösztödíjakat) lenne egy olyan előnye is, hogy egy idő múltán a visszafizetések révén mindig újratöltődik és a költségvetésnek elsősorban csak az összeg értékállandóságáról kellene gondoskodnia. Ilyen körülmények között lehetőség lenne arra is, hogy a diákok nagyobb összegekkel járuljanak hozzá a kollégiumok fenntartásához, ami pedig ezek továbbfejlesztése szempontjából nem jelentéktelen kérdés. Továbbá elképzelhető lenne az is, hogy részben ezekre a hitelösszegekre alapozva a diákok, az egyetemi KISZ-bizottságok szervezésében kis garzonlakássokat építenének, elsősorban a tetőterekben, amelyek később a pályakezdésnél az önálló egzisztencia megteremtésében is nagyon sokat jelenthetnek. Itt kell megjegyezni, hogy jelenleg hitelfelvétel a diákok számára szinte lehetetlen, mivel ahhoz feltétel az állandó kereset.

Egy ilyen vagy hasonló elképzelés megvalósítása és megvalósíthatósága nagyban a realitásokon múlik ,és sajnos, a jelenlegi gazdasági helyzet nem a legkedvezőbb ehhez. Mégis elképzelhetőnek tartok egy olyan formát, amely egy ilyen rendszert lépésenként, bizonyos szempontok preferenciája alapján fokozatosan vezetne be. Természetesen megmaradhatna a jelenlegi ösztöndíjrendszer jó néhány eleme is, így pl. a népköztársasági, a társadalmi ösztöndíj és a különböző szociális segélyek, ösztöndíjak. Mindenképpen fontosnak tartom, hogy a jelenlegi ösztöndíjrendszert továbbfejlesszük, mivel a társadalomnak is érdeke, hogy a fiatalokat különböző formákban az egyetemi évek alatt a tanulásra, majd azután a hatékony munkára ösztönözze és elősegítse őket abban, hogy minél hamarabb megteremthessék saját egzisztenciájukat, azért, hogy módjuk legyen a családalapításra, amely az esetükben az átlaghoz képest időben mindig jóval kitolódik.

Dezséri Kálmán

Beszélgetés az esti és levelező tagozatos hallgatókkal az ipari karon

A múlt hónapban az ipari kar vezetői és oktatói eszmecserét folytattak az esti és levelező tagozat hallgatóival. Ez a megbeszélés összefügg a kar azon törekvésével is, hogy intenzívebbé tegye az esti-levelező

hallgatókkal való kapcsolatot.

A két tagozat képzési nehézségei közismertek, tanulmányi eredményeik lényegesen alacsonyabbak, mint a nappali tagozaton. Mindez arra hívja fel a figyelmet, hogy a munka mellett tanuló hallgatóinknak jóval nagyobb erőfeszítéseket kell tenniük ahhoz, hogy a követelményeknek megfeleljenek. Ugyanakkor az is beigazolódott, hogy az egyetemnek is hatékonyabb oktatási formákat kell alkalmaznia. Ez utóbbival kapcsolatban is tettek a hallgatók több érdekes észrevételt és javaslatot.

Megfogalmazódott a

bővebb tájékoztatás igénye.

A résztvevők elmondták, hogy nem egy tárgy esetében nem ismerik egyértelműen a tananyagot, a foglalkozások tematikáját, a számonkérés formáját és a vizsgakövetelményeket. Úgy látják, hogy legtöbb tárgyból a nappali tagozat képzési modelljét alkalmazzák. Egyáltalán nem meglepő, hogy néhány tárgyról, tananyagról, oktatási formáról jó, más esetekben viszont elmarasztaló a hallgatók véleménye.

Többen érintették az egyetemi, az oktatási adminisztráció, valamint az esti-levelező hallgatók kapcsolatát. Megjegyezték, hogy a nappali hallgatókhoz viszonyítva úgy érzik, e téren is hátrányosabb helyzetben vannak. Érzelmileg, emberileg alig kötődnek az egyetemhez. Nincs intézményesített fórumuk, szervezetük,

nincs megoldva érdekképviseletük.

A tanácskozás valamennyi résztvevő számára nagyon hasznos volt, és érdemes a jövőben hasonló alkalmakat teremteni az alsóbb évfolyamokon is. Erre a kar vezetői ígéretet is tettek.

Amikor az ELTE-n megszületett új folyóiratot köszöntjük és olvasásra ajánljuk, ebben az elismerésen túl az irigységünk is megfogalmazódik. Nálunk, papírtakarékossági és engedélyeztetési akadályok miatt hamvába hullt a lapalapítási kísérlet, örüljünk hát az ő sikerüknek. A Medvetánc felelős kiadója az ELTE KISZ-titkára, szerkesztő bizottságának tagjai: Ancsel Éva, Bajomi Iván, Bhari Mihály, Bruszt László, Tütő László.

Vállalása szerint a Medvetánc „társadalmi problémákról szóló esszéket, rövid dolgozatokat és fotókat közöl. Funkciója, hogy érlelődésük közben találkozhassunk egymás gondolataival, amikor azoknak nagy szükségük van az éles reflexióra. Segíteni szeretné a hallgatók bekapcsolódását a magyar társadalomkutatásba".

Az első szám nyolc, műfajában igen változatos írást közöl; tanulmányt, tanulmányhoz való bevezetést, könyvkritikát, konferenciai hozzászóláshoz való bevezetést, könyvkritikát, konferenciai hozzászólást. Elsőként — rövid bevezetővel — Balogh Zoltán tanulmánya olvasható Polányi Károly — az archaikus társadalom és a gazdasági szemlélet címmel. „Polányi Károly életműve egyetlen hatalmas tiltakozás a manchesteri típusú gazdasági liberalizmus, a szabadkereskedelem, a piac szeszélyeinek való társadalmi kiszolgáltatottság ellen,... életművét a szabadkereskedelem apológétáival folytatott szenvedélyes vita foglalja egységbe — tiltakozása univerzális és filozófiai, alkotása viszont szaktudományos volt... Önellentmondásossága tartotta meg végső soron a polgári gondolkodás korlátai között, s talán ez tette szükségessé azt, hogy az általános szféráját, e szféra egységét fantasztikus módon hozza létre: a vallás, az anyagiakkal szembefordított erkölcsi és kulturális tényező, rugalmas tőkéssel szembe állított változatlan „örök emberi" nevében. Munkájának egy-egy vonatkozását kiemelve ugyan szívesen tekintik őt gazdaságantropológusnak, kultúrantropológusnak, közgazdásznak, etnológusnak stb. — de Polányi tevékenysége egyetlen tudományág határai közé sem zárható megnyugtatóan napjaink akadémiai munkamegosztásában. Polányi Károly valódi polihisztor, annak minden jó és rossz oldalával..."

Szilágyi Ákos A lázadás esztétikája címmel írt vázlatot az orosz futurizmusról. „Az új irodalom térformái kezdetben negatívak. A botrány, a polémia, az agresszió, a tagadás műfajai, gesztusai; irodalmi merényletek, amelyek kiáltványokban, pamfletekben öltenek testet... De már ebben a negatív formában is az irodalom és élet, az alkotó és befogadó, az alkotó és anyaga közötti viszony új felfogását feltételezi. Az új irodalmi ideológia jelentősége persze, csak akkor mérhető fel teljésen, amikor már konkrét műalkotások esztétikai értékrendjében, új formaként, új poétikaként objektiválódott... Teljes szétesés, szétporlás az intézményileg is önállósult irodalom történetében idáig talán kétszer következett be: először az európai romantika korszakában, másodszor a századfordulón, az első radikális avantgarde mozgalom, a futurizmus lázadásának hatására."

Karácsony András Egy dilemma 1918—19-ben (Lukács György és Sinkó Ervin) címmel közölt tanulmányt.

A pályázati rendszerről szól Bajomi Iván írása. „A korábbi rendelkezések sem zárták ki a pályázat nélküli alkalmazás lehetőségét, sok állást a nyilvánosság kizárásával, a munkáltatók és a végzős hallgatók közötti közvetlen megegyezéssel töltöttek be. Az állások részleges meghirdetése természetszerűen az előnyösebb társadalmi helyzetű hallgatóknak kedvezett, akik szakmai berkekben való jártasságuk, vagy kapcsolataik révén fel tudták deríteni a lappangó állásokat. Ugyanakkor az elhelyezkedés kötetlen jellege miatt a felsőfokú képzés és a munkaerőszükséglet közötti ellentmondások nem kerültek felszínre... Az új rendelkezések különbözőképpen érintették a diplomások egyes csoportjait..."

Kornai János: A hiány című könyvéről Kozák Gyula írt értékelést. Végezetül a Medvetánc első száma két előadást közöl, amelyek a gazdaságpolitika, gazdasági szervezet című tudományos konferencián hangzottak el.

A Medvetánc megvásárolható az ELTE és egyetemünk KISZ-bizottságán és egyetemünk könyvesboltjában.

M. G.

Kihívás „Medvetánc"-ra

ÚJ FOLYÓIRAT

A flower-power és a punk

Allen Ginsbergtől valaki azt kérdezte — itt, Magyarországon —, hogy miért halt meg a flower-power, miért lett vége a virággyermekek mozgalmának. Ginsberg kicsit megharagudott és azt válaszolta: „A mozgalom nem halt meg, csak — alszik."

Ha így van, akkor már elég régen... És túlságosan is végérvényesnek tűnik ez az álom. Ginsberg maga mondta, hogy csodálkozik a nagy érdeklődésen és lelkesedésen, amivel Magyarországon fogadták; Amerikában ugyanis ő már nem téma. Valamikor százezreknek beszélt, csodálatos meetingeket és love-in-okat szervezett a nagyvárosok parkjaiban, ma pedig befelé fordul, a Zenbe próbál behatolni a hatvanas évek legnagyobb hatású költőivel, a beat-költőkkel együtt. Jack Kerouac meghalt, most á róla elnevezett iskolában meditálnak és tanítanak költészetet. Olyan nevek ezek, amelyekkel a hatvanas évek végén milliószámbn keltek el verseskötetek: Ferlinghetti, Corso, Gary Schneider. Nincsenek már a virággyermekek, akik hallgatnák őket, Woodstockba sem indul már meg nyaranta a népvándorlás — eltűntek a régi hívek. Mi történt velük, hová lettek egy röpke évtized alatt?

A vezetőket megtizedelte a heroin, a rendőrség, misztikussá lettek; Európában terroristává vált egy részük — a társadalom gyűlölt fenevadjaivá —, néhányuk beilleszkedett. A követők pedig visszatértek oda, ahonnan elindultak több éves vakációjukra a társadalomból: a felső középosztály minden kényelemmel ellátott otthonaiba. Elfogytak, újak pedig nem jöttek utánuk. A kitörés a társadalomból, a nyugati civilizációból nem sikerült. A szeretet végül is nem volt képes átalakítani az emberiséget. A virággyerekek bármennyire nemesek, jók és tiszták voltak, impotensnek bizonyultak. A történelem legnagyszerűbb példája arra, hogyan mozoghatnak együtt embe ek nagy tömegei anyagi érdek nélkül, kudarcot vallott. Ez törvényszerű volt, hiszen ez a történelem az emberi erőszak egymásutánisága. Egyetlen politikus volt, aki erőszak nélkül el tudta érni céljait, Gandhi. De ehhez India kellett. És a világ nem India.

Woodstock után következett hát a disco, ami még a semminél is semmitmondóbb volt. Sztereotíp figurák, árnyalakok mozgásterülete volt ez, a „szép" ruháké, a divatbemutatóké, az ostobaság és az üresség hatalmas gyűjtőtára. Ha a tartalmatlanságot mérni lehetne, itt elképesztően magas számok jönnének ki.

A punknak sem volt tehát nehéz dolga, amikor felváltotta. Punk against disco! Sima ügy. „A punk az az állapot, amikor semmit nem veszíthetsz.", mondja ki először a szót Janis Joplin, nem sokkal halála előtt. Egy virággyermek ejti ki tehát először a száján, aki megcsömölött a virágoktól, aki nem képes elviselni az impotenciát.

Valóban, a punkok nem impotensek. Ellenkezőleg. Nagyon is cselekvőképes, mozgékony emberek. Törnek és pusztítanak. Szó sincsen már virágokról, ha csak a zöld, a lila, vagy a piros haj nem emlékeztet virágokra. A punk lényege az antihumánum. Miben rejlik akkor a varázsa? Mi teszi a „new wave"-et a világ ma legnépszerűbb zenei irányzatává?

Az ok nem pozitív. Nem valaminek a megléte, hanem valaminek a hiánya. A fiatalságnak ugynis szüksége van egy szubkultúrára. Szinte bármilyen szubkultúra megfelel, csak legyen valami! A hetvenes évek első fele egy légüres teret jelentett. Jönni kellett hát valaminek. Valami. Bármi. Csak legyen új, más, mint ami eddig volt, ugyanis az undergroundot, a flow-powert, a „kis forradalmakat" már nem lehett tovább vinni: a rock a hatvanas évek végére, a hetvenes évek elejére eljut a csúcsra, amely már felülmúlhatatlan. A színes külsejű hippik a nagyvárosok megszokott bútordarabjaivá válnak, a diákság megunja a rendőrveréseket és veretéseket. Egyszóval: más kell!! És jött:

Egy új ideológia akkor tehet szert tömegbefolyásra, ha eltalálja egy réteg, (legalább) lelkületét, adekvát kifejezése érzéseiknek és ellenérzéseiknek, lelkiviláguknak.

A XX. századnak van egy paranoiás arca. Az erőszak mindenhatóságát fejezi ki ez az arc. Benne mintegy kicsúcsosodik az az út, amelyet az emberi történelem ebben az irányban megtett. Két világháború, fasizmus, két felé (legalább) hasadt világrendszer, gyilkos helyi háborúk; tetőpontra hágott a bűnözés. Ehhez jön még napjaink urbanizációs ártalmaktól elnyűtt idegrendszere. Egyszer ennek is ki kell lökődnie. Vár, vár, és egyszer megnyilatkozik. A punkban ez történt. Mindannyiunk lelkében ott kushad egy hét láncra vert szörnyeteg, egy antiszociális indulatoktól őrjöngő paranoiás. Rombolni néha csodálatos. Fordíts ugyanannyi energiát rombolásra, mint építésre, és nézd meg, melyiknek van látványosabb eredménye. Emellett a rombolás sokkal dinamikusabb, mint az építés, természetéből következik ez. A dinamizmus pedig lenyűgöző. Ilyen okok vezették például az olasz futuristákat a fasizmushoz.

Ez tehát a punk popularitásának forrása. Ez egészen addig tart majd, amíg ki nem szorítja valami. Valami, ami igazán értékes, mi többé teszi lelkünket és nem rombolja. De összehasonlíthatatlanul nehezebb dolga lesz, mint a punknak volt, hiszen most foglalt a pálya.

Hogy mi lesz ez, és mikor jön, azt csak úgy mondhatnánk meg, ha tudnánk, hogy minek a hatására született meg a flower-power és miért bizonyult végülis a történelem meddő virágjának. A választ csak a kilencvenes évek hozzák majd meg, az az évtized, amellyel az emberiség egy évezredet zár le.

Szummer Csaba

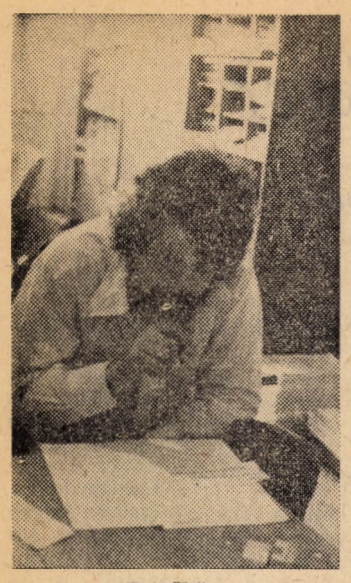

(Be)tűkön ül
Fotó: Korpics Mirko
Rajz: Izsák Jenő

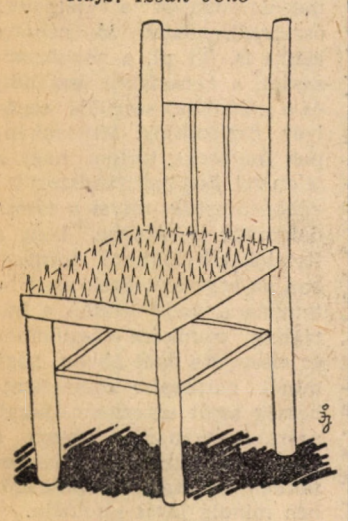

Köszönet

„Főváros az öregekért" mozgalom keretében az egyetem Vöröskereszt-szervezete gyűjtést rendezett, melynek eredményeként majdnem 17 ezer forint gyűlt össze. A sikeres gyűjtési eredményért ezúttal mond köszönetet a Vöröskereszt-szervezet az egyetem minden dolgozójának.

Négyszer a Föld körül

Isaszegtől az egyetemig: 90 perc

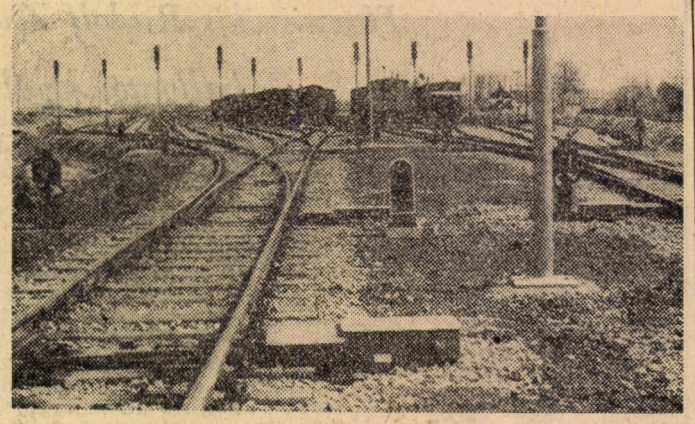

Pest megyei otthonából 310 ezer ember utazik naponta budapesti munkahelyére és a munka után vissza. A távolság 20-70 kilométer. Összetételében rendkívül színes társaság, a társadalom csaknem teljes keresztmetszete ez, tagjai mégis külön réteget képeznek abból a szempontból, hogy a távolság révén az átlagostól nagyobb erőfeszítések árán keresik meg fizetésüket, szerzik meg tudásukat.

A környezet

A gödöllői járás — ide tartozik Isaszeg — legfrissebb dolgozói fél három és fél négy között kelnek fel. Az emberek többségének ez az alvás legédesebb része. A hajnali, hajnal előtti ébredés után lassan mozog az ember, „mint akit fejbe vertek". A községben jó ideig szinte minden ember iránya az állomás.

A reggeli vonatok általában pontosak, ezért mindennaposak a 20-30 méterre, 2-3 másodpercre járó szerelvények előtti futkosások.

Ebbe a környezetbe csöppennek az általános iskola után fővárosi középiskolákba kerülő tizenévesek. Néhányuk az egyetem sikeres megpályázása után sem jelentkezik kollégiumba. Közéjük tartozik három elválaszthatatlan jóbarát, Varga Júlia, Marosvölgyi Pál és Takács László. Júlia és Palkó egyetemünk végzős hallgatója az áruforgalmi és az ipari szakon. László a műszaki tudományoknak szentelte magát, ő a Duna túlsó oldaláig utazik.

A távolság a Keletiig 30 kilométer, a menetidő 45-50 perc. Ehhez adódik az otthontól az állomásig és a Keletitől az egyetemig tartó mintegy negyven perc.

Nyolc éve vonatoznak, hogy tanulhassanak. Az azalatt megtett távolsággal négyszer körülutazhatták volna a Földet. Annak ellenére, hogy sosem unatkoznak — mindig van kivel beszélgetniük — fárasztó a mindennapos utazás.

Miért vállalták? Egyrészt nagy erő a környezet szokása, másrészt nem is olyan nagy a távolság. Kollégiumot nem kaptak volna, albérletet keresni pazarlás lenne, hiszen a fővárostól harminc kilométerre ott a családi ház. Beszélgetéseinkből kiderült, hogy az örömök és a problémák is hasonlóak a családban, mint bármely pesti diák lakásán.

Igaz, Pesten nem szokott előfordulni, hogy hazaérkezve egy vilgazd előadásról, kapálni kelljen menni a kertbe. De ez Isaszegen is csak ritkaság, mégis mutatja az életforma kettősségét. Az ingázó egyik helyen sincs otthon. Míg egyetemista az ember, és elég kötetlen, változó a munkaideje, ez kevésbé jelentkezik. A két srác nemcsak aludni jár haza, hanem élénken bekapcsolódtak a község életébe. Fociznak, sakkoznak, különféle bajnokságokban, és a Sport Klub horgászszakosztályának is tagjai lettek. Júlia is el-elmegy szurkolni a csapatnak. Helyzete azonban már eltérő a két fiúétól. Férjhez ment — talán mondani sem kell, hogy férje is vasutazik. Jelenleg a szülői ház egyik szobája az övéké.

ha majd dolgozunk...

A község felnőtt lakosságának 97 százaléka máshol dolgozik. Számukra sincs munkahely otthon. Felmerül a kérdés, mit tud az értelmiségiek számára nyújtani a falu? Költői a kérdés. A művelődési ház akárhogy iparkodik, ha iparkodik, nehezen lesz képes alternatívát nyújtani Pesttel szemben.

A hazaérkezést követő rövid időszak a családé, az olvasásé, a televízióé lesz. De mi lesz az egyetemen szerzett igényeinkkel? Az alvó falvakban fájdalmasan sivár a kép. A művelődési ház szakkörei iskolások részére működnek, a nyúltermelők és horgolók körei minket nem érdekelnek. A nagyteremben hétvégeken bál, diszkó ittas közönséggel. Sör, rövidital kell, hogy elmenjen az ész. Egyetlen lehetőség a főváros! Munka után bennmaradni vagy felutazni, mert normális mozit csak ott találhatni. Olyan távolságban, mint Isaszeg, ez kivitelezhető.

Hol találjuk meg az egyetemen annyira magától értetődővé vált olvasóterem utódát? Munkaerőnk újratermeléséhez rengeteg információra lesz szükségünk — és ezek igen drága dolgok. Nagyon valószínű, hogy ezeket is Pesten kell majd beszereznünk.

★

Sokat utaztam együtt a három isaszegivel. Ezzel bevallottam, hogy nem vagyok laikus a bejárás kérdéseiben. A lejegyzett gondolatok mégis mind a négyünk gondolatai. Talán sikerült érzékeltetnünk velük a bejárók rétegképző ismérvének tényleges tartalmát. Szándékosan nem szóltam az utazási körülményekről, melyek javultak a négy év során, de például mosakodni még most sem lehet a vonatok nagy részén. Pedig nekünk kétszer is kellene, annyi minden ránk ragad, míg este hazaérkezünk.

Balázs Gusztáv

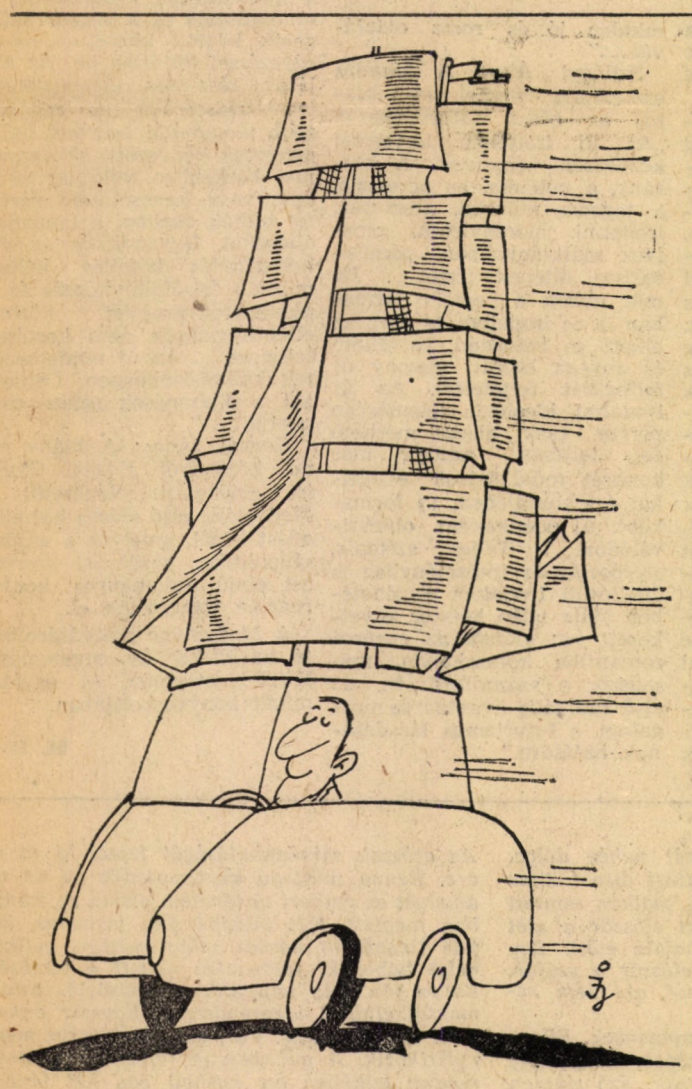

Energia-takarékosság

Izsák Jenő rajza

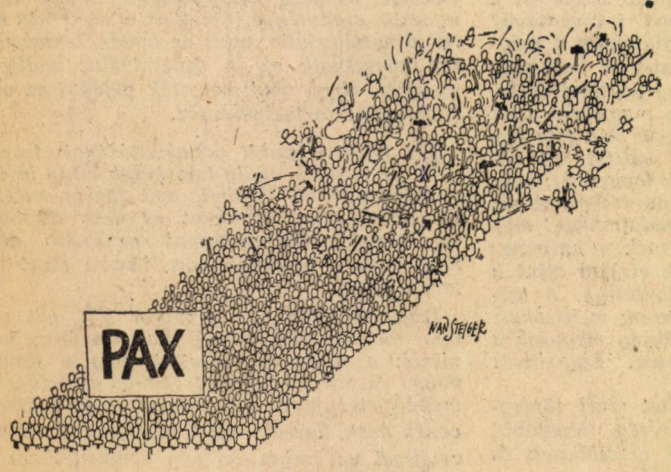

Steiger Iván rajza

Két harmadik helyezés

Egyetemi kosárlabdatorna

Egyetemünk női és férfi kosárlabdacsapatával május 25—30. között *Pozsonyban részt vettünk a szocialista országok közgazdasági egyetemeinek X. kosárlabda-találkozóján*, az előző évekhez hasonlóan *6 női és 6 férficsapat részvételével.*

A vendég csapatokat egy most épült kollégiumban szállásolták el, amely nagyon szép és kellemes helyen van, csak egy kicsit messze volt a mérkőzések színhelyétől. (A kollégiumot a Győri Építőipari Szövetkezet építette. Nagyon szép munkát végeztek.)

A torna az ott-tartózkodásunk második napján (26-án) kezdődött.

A mérkőzéseket megváltoztatott szabályokkal rendezték: *a játékidő 2×15 perc volt, amely szokatlan.* A mérkőzéseket egy játékvezető vezette, és sajnos elég rosszul, mert *megengedték a durva játékot. Mindkét csapatunk harmadik helyen végzett, még a sorrend is azonos volt: 1. Pozsony, 2. Prága, 3. Budapest, 4. Szófia, 5. Varsó, 6. Berlin.* A torna *„all star" csapatában* tőlünk a lányok részéről *Radócza Andrea*, a fiúk részéről pedig *Némethi Gábor került be.* Csapatunkból *a legjobb dobó Radócza Andrea (63 pont) és Maleczki Ilona (42 pont)* A férficsapat legjobb dobói: *Némethi Gábor (58 pont) és Móricz Gábor (54 pont).*

Sajnos *a tornát egy tragikus esemény zavarta meg. A pozsonyiak férficsapatából egy nagyon szimpatikus első ligás játékos Branko Hlava autóbaleset következtében meghalt.* A tragédia péntekre virradó éjjel történt, így férficsapatunk pénteki, Pozsony elleni *találkozója elmaradt, és természetesen záróbankett sem volt.* Mindenkit nagyon lesújtott ez a szomorú hír.

A záróértekezleten *a csapatok vezetői úgy döntöttek*, hogy ezután ezt *a tornát erről a fiúról nevezik el. Pozsony csináltat egy kupát, amely a* jövőben vándordíja lesz a *Nemzetközi Kosárlabda Tornának.*

Kint tartózkodásunk ideje alatt zajlott *Pozsonyban a XXII. férfi kosárlabda EB elődöntője, így a délutáni és az esti programunkat ez határozta meg.* Szinte minden mérkőzésen kint voltunk, és *nagyon jó mérkőzéseket láttunk.*

Összességében, a tragédiától eltekintve, egy nagyon kellemes, jól sikerült tornán vettünk részt és azzal váltunk el a csapatoktól, hogy *találkozunk egy év múlva Szófiában.*

Tóth Andorné
a női csapat edzője

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség:
1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174—518.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó:
TILL IMRE
igazgató
81—2593. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

Lucian Blaga aforizmái

(SZILÁGYI DOMOKOS FORDÍTÁSÁBAN)

Miután rájöttünk, hogy az életnek semmi értelme, Tragigus sors a mi korunké: szükségünk van egy vallásra, de sehol sem találunk hozzá istent!

Napjaink Hiszekegye már nem az öntudatos „hiszek"-kel kezdődik, sem a kételkedő „nem hiszek"-kel, hanem a tragikus „hinni akarok"-kal.

Oly sok fa törik le saját termésének súlyától, pedig a vad szelek nem bírták megroppantani.

Miután rájöttünk, hogy az életnek semmi értelme, nincs más hátra, mint hogy értelmet adjunk neki.

A valóság sohasem volt képes megmozgatni korokat és népeket, ám egy fikció — igen!

A ház alapzatát teljesen megújíthatjuk anélkül, hogy egy parányit is változtatnánk magán az épületen.

Talán kötelességünk sötétebbnek látni a jelent, mint amilyen valójában: azért, hogy e látásmódból fakadjon a határozott küzdelem a jobbért.

Ha gyűlölsz valakit, gondold meg, van-e értelme; ha viszont szeretsz valakit, ne gondolkodj azon, hogy van-e értelme.

A rajzot készítette: Izsák Jenő

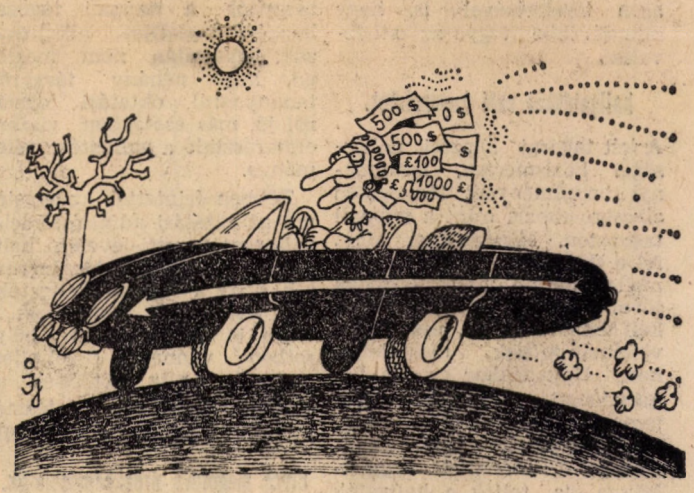

Nyugati turista

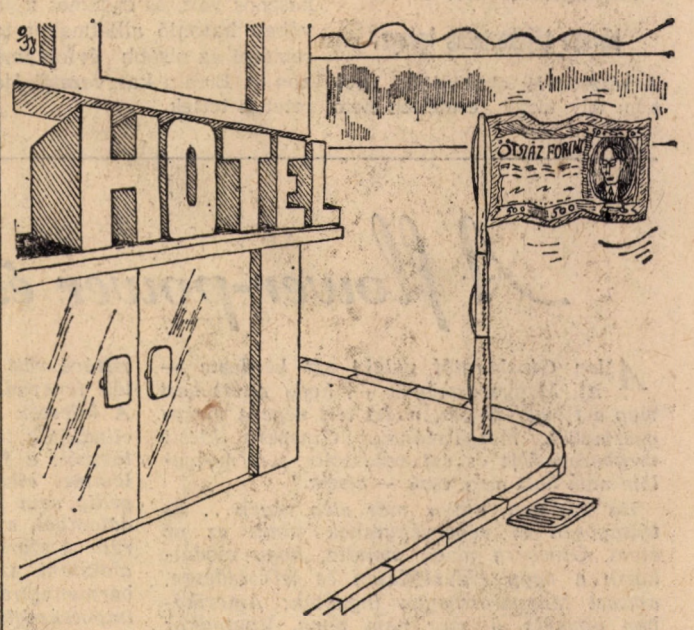

Zászlóbontás

Tibo Gilles rajza